PUBLIC LIBRARY
OCT 7 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

קאַנטרי אידן! שטעלט א טעלער אין שולן ערב יום-כּפּור, פאַר'ן מאָונט כרמל קליניק

זון אויפגאַנג — 6.22.
זון אונטערגאַנג — 6.13.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאַנאַדע
עסטאַבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

אידישן וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער
קלאָר און קול

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

(Vol. 20, No. 191, Winnipeg, Tues. Sept. 30, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג. דינסטאָג, ח' תשרי, תרצ"א.

אנב - אורחא

פון מארק

אויפ'ן אידיש־העברייאישן פראָנט אי זניט רואיק

ביי אונז ווערט עס לעצטנס אנגענומען, אז ס'איז מער ניטא וואָס צו ארגומענטירן ווענן דער פראגע פון אידיש אדער העברייאיש. אז 'אלע ארגומענטן זיינען שוין אויסגעשעפּט, און מען קאָן עס איצט אי־מערלאָזן צום לעבן צו אננטשיידן די פראַגע.

ליידער האלט עס נאָך אבער גאנץ ווייט דערפון. אויב די נייסטיקע ארגומענטן זיינען שוין מער־ווייניקער אויסגעשעפּט, זייגען אבער פארבליבן די פיזישע, די אזוי־גערופענע "שלאַגענדיקע ארגומענטן", וועלכע זיינען א סך פארבייטערטער און א סך פרוכטבאָרער, ווי די ערשטע.

און אָט ערשט נעכטן לייענען מיר אין "דאָס אידישע וואָרט" ווענן צוויי אויעלכע שלאַכטן אויף דעם אידיש־העברייאישן פראָנט:

אין תל־אביב האָבן די "מגיני השפה־ניקעס" אראָפּגערוסן א אידיש קלאַנג־ביילד, און אין בערלין האָבן די לינקע פועלי־ציון געמאַכט אן אבסטרוקציע, ווען בן־גוריון האָט געעפנט דעם קאָנגרעס פאַר'ן ארבעטער־ריך־ישראל אין העברייאיש.

* * *

די צוויי נייעסן האָבן געלייענט אי אר־דיישסטן, אי העברייאיסטן.

האָבן די העברייאיסטן (שטעל איך זיך פאָר) אויף דעם שאַרפסטן אופן פאַר־דאַכט די לינקע פועלי־ציון פאַר דעם בער־לינער אינציאַדענט. און ווען איר פרעגט זיי למאי תל־אביב? וועלן זיי אייך זאָגן: וואָס פאַרגייכט איר עפּעס? דאָ קעמפט מען דאָך פאַר דער סאַמע עקזיסטענץ פון העברייאיש, און דאָ קומען נאָר די אידי־שיסטן און מאַכן "חוצפה'דיקע דעמאָנ־סטראַציעס" פאַר זשאַרגאָן". . .

און די אידישיסטן האָבן מסתמא באַ־וואָרערט די העדרישקייט פון דעם "הייר־פעקע קינקע פועלי־ציון אין זייער גערעכטן קאַמף פאַר אידיש, קעגן א דעמאָנסטראַ־ציע פאַר העברייאיש, און האָבן מיט צאָרן גערעדט ווענן די כולינאַנישע העברייאיס־טישע שטינק־באַמבע "העדרן" פון תל־אביב . . .

* * *

וואָס איז שייך מיר אבער, בין איך פון ביידע פאַלן גאָר ניט באַגייסטערט.

מער ניט, ווי איך זאָל ניט וועלן זיין אביעקטיוו, קאָן איך אבער פאַרט ניט באַ־ציען זיך צו ביידע פאַלן גלייך.

פאַרט איז אין בערלין געווען א פאַל פון קאַמף פון א קליינער, הילפלאָזער מינ־דערהייט קעגן א שטאַרקער מערהייט, און אויסער פאַרדאַמנגען און אפשר אויך קלעפּ האָבן די קעמפער דאָ גאַרנישט ניט געקאָנט דערוואַרטן. קיין פאַגראָם פון די עטלאַכע לינקע פועלי־ציון אויף דער מער־הייט איז דאָס ניט געווען.

אין תל־אביב איז דאָס אבער געווען א פאַגראָם. אין בראוטאַל איז דאָס געווען, ווייל די אַנפאַלער איז דאָס געווען זיי־כער, אז דער אָפּגאַמאָרטער איז ניט בכח פיזיש צו פאַרטיידיקן זיך, ווייל די פאָליי־ציי איז דער גערעכט, ווי עס איז שוין פריער דערוויזן געוואָרן אין ענלאַכע פאַלן, זיינען מיט די אַנפאַלער.

ס'איז דאָ אפילו ניטאָ קיין זכר פון העדרישקייט, — ווי ס'איז ניטאָ קיין העדרישקייט אין אַן אנפאַל פון רומענישע כולינאַנעס אויף אלטע אידן . . .

* * *

אויב אבער די אבסטרוקציע פון די לינקע פועלי־ציון אין בערלין איז ניט גע־ווען שענדלאַך, ווי די מעשה תל־אביב, איז זי איבער נאָך מער געווען פּרוכטלאָז.

עס איז שוין צייט אפילו פאַר די עק־סטרעמסטע אידישסטן צו אנערקענען, אז פאַר עטלאַכע צענדליק טויזנט אידן אמ־ווייניקסטנס איז העברייאיש אן אידעאַל פאַר וועלכן זיי זיינען זיך מקריב.

ביי אונז אז אפשר זייער לייכט צו זיין א העברייאיסט, — אפשר נאָך לייכטער, ווי צו זיין א אידישיסט. דאָס פאַרפלייכ־טעט אבסאָלוט צו גאַרנישט, אויסער צו זאָגן "אָנ'נאָמינס" און אפשר נעבן ווען א קוואַדער פאַר העברייאיש.

אבער אין ארץ־ישראל זיינען זיך מענ־שען מקריב פאַר העברייאיש, — ביז צו פאַר'משפּט'ן זיך צו שטומקייט, ביז צו אויסטרייקענען די איינגענע נשמה, — און אזא אידעאַל, פאַר וועלכן מענשן ברייט־גען אזעלכע שווערע קרבנות, קאָן מען מיט קיין אבסטרוקציעס נים באַקעמפן. מיט אויעלכע אבסטרוקציעס פאַרהאַרטע־וועט מען בלויז די ווידערשטאַנד־קראַפט פון'ם קעגנער.

* * *

אבער פּרוכטלאָז איז זאָכער אויך דער ברוטאַלער קאַמף־מעטאָד פון די "שומרי השפה'ניקעס" קעגן אידיש אין ארץ־ישראל אמת, מיט דער הילף פון שטייגער און שטינק־באַמבעס געלינגט זיי אראָפּצו־טרייבן דערוויל אידיש פון דער עפנט־לאַכקייט, אזוי האָט זיך איצט דער וויצע־מעיאָר פון תל־אביב, ה' רוקח, אנגענומען זייער "קריוואָטע", און האָט פועל געווען דעם פאַרבאָט אויפצופירן וויטער דאָס אידישע בילד.

אבער אזעלכע רדיפות פאַרשטאַרקן בלויז די פאַזיציעס פון'ם מאַרטירטן אי־דישיזם אין ארץ־ישראל און פאַרביטערט די אידישיסטן צום קאַמף. און עס איז נאָר ניט אויסגעשלאָסן, אז נאָך דער איצ־טיקער דור "שומרי השפה'ניקעס" זאָל נאָך ווען פאַראָכן זיין אייגענע מעדיצין...

איך רייד שוין ניט ווענן דעם גוואַלדי־קן שאָדן וואָס אט די אַנדלונג פון די שומרי השפה'ניקעס ברייגנט צום אידישן קאַמף פאַר רעכט אין אלע לענדער, — ווען אידן אליין ציינען אזא ביישפּיל פון

(שלום אויף לעצטער זייט)

קאַנגרעס פאַר ארבעטנדן ארץ-ישראל באַגריסט פון אמעריקאַנער ארבעטער

פיינסטאָן באַגריסט דעם קאָנגרעס אין נאָמען פון אידישע גע־ווערקשאַפטן און אמעריקאַנער ארבעטער פעדעראַציע. — קאָנפליקטן צווישן לינקע און רעכטע ליקווידירט געוואָרן

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטאַ")

בערלין, סעפּט. 30 (איטאַ). — די אינצידענטן וואָס זיינען אויסגעבראָכן ביים קאָנגרעס פאַר'ן ארבעטנדיקן ארץ־ישראל צווישן די לינקע פועלי־ציון און די איבעריקע מיטגלידער פון'ם קאָנגרעס, זיינען נעכטן ליקווידירט געוואָרן, און די ארבעט איז ווייטער אָנגעגאַנגען אן שטער־רונגען.

ה' פיינסטאָן האָט באַגריסט דעם קאָנג־רעס אין נאָמען פון די אידישע געווערק־שאַפטן און אין נאָמען פון דער אמעריקאַ־נער ארבעטער פעדעראַציע.

יוסף שלאַזבערג האָט דאַן אָפּעלירט פאַר דער שאַפונג פון א פאַראייניקטן אר־בעטער פאָנד פאַר דעם ארבעטנדיקן ארץ־ישראל. ער האָט צווישן אנדערש געזאָגט: "מיט זיבן יאָר צוריק איז נאָך דאָס וואָרט פאַלעסטינע געווען א סינאָנים פון רעאַקּ־ציע אין אמעריקע. אָבער היינט מיינט עס פאַלעסטינער ארבעט פאַר סאָציאַלן פּראָגרעס."

שלאַזבערג האָט אויך אָפּעלירט אויפ־צוגעבן דעם שפּראַכן־קאַמף, דערקלערנ־דיק, אז די בויער פון ארץ־ישראל אליין דאַרפן אויסקלייבן פאַר זיך זייער שפּראַך.

מאַקס ערקן, פירער פון די לינקע פו־עלי ציון, האָט דאַן גלייענט א רעפעראַט ווענן דעם אידישן עמיגראַציע פּראָבלעם. ער איז געקומען צום באַשלוס, אז די אי־מיגראַציע קיין ארץ־ישראל איז ניט א רעזולטאַט פון אן אידעאָלאָגיע, נאָר אן עקאָנאָמישע נויטווענדיקייט.

ה' ערקן האָט באַטאָנט די נויטווענדי־קייט צו שאַפן א פאַראייניקטן אידיש־אַראַבישן קלאַסן פראָנט, ווי אויך די נויטווענדיקייט צו נאַציאָנאַליזירן דעם באָדן אין ארץ־ישראל.

"אידישע מוטער" אויפגעפירט אין תל־אביב אָבער אָן ריידנדיקן טייל

תל־אביב, סעפּט. 30 (איטאַ). — נאָכ־דעם ווי די קינאָ פאַרוואַלטונג האָט פון'ם בילד "אידישע מוטער" אויסגעשניטן דעם ריידנדיקן און זינגענדיקן טייל, איז דאָס בילד דורכגעפירט געוואָרן אָן שטערונגען. ספּעציעלע פּלאַקאַטן, אונטערגעשריבן פון דער מוניציפּאַליטעט אכן פון'ם טעאַטער־איינגנטימער, האָבן אנאָנסירט די פּשרה.

היטלערס פּלאַן איז צו באַזיגן רוסלאַנד און פאַרוואַנדלען עס אין א דייטשער פּראָווינץ

בערלין, סעפּט. 30. — אדאָלף היט־לער פאַלגענעווען ניט מער און נים ווייר־ניקער ווי צו באַזיגן גאַנץ רוסלאַנד און פאַרוואַנדלען די ריזיקע סאָוועטישע מדי־נה אין א פּראָווינץ פון'ם פאַשיסטיש־דייטשלאַנד וואָס ער שטרעבט צו שאַפן.

דאָס איז געווען קלאָר פון אויסצוגן פון זיין בוך "מיין קאַמף" וואָס זיינען פאַרגעלייענט געוואָרן אין לייפּציג, ביים פּראָצעס פון די דריי אָפיצירן, אנגע־קלאָגט אין פאַרראַט פאַר אַרגאַניזירן פאַשיסטישע "קעמערלאַך" אין דער אַר־מיי.

אין זיין בוך באַשרייבט היטלער רוס־לאַנד ווי א רייזיקע מדינה, מיט גוואַלדי־קע רייכסטימער, וואָס האָט אינגאַנצן דע־מאָראַליזירט געוואָרן פון דער סאָוועט־שער הערשאַפט און וואָס וואַרט אויף אימעצן וואָס זאָל קומען און באַהערשן און אַרגאַניזירן דאָס לאַנד.

זיין ציל זוכט היטלער אינ'ם בוך ניט צו באַרעכטיקן. דערמיט וואָס אין רוס־לאַנד וואָרן געמאַכט פאַרפאָלגונגען קעגן רעליגיע אדער עפּעס אנדערש, ער זאָגט פּשוט, אז דייטשלאַנד ווערט דערשטיקט אין אירע אייגענע גרענצן, און זי מוז האָבן פּלאַץ פאַר קאָלאָניאַלער אויס־שפּרייטונג.

היטלער מאַכט חוזק פון די וואָס דייט־קען אז דייטשלאַנד קאָן קריגן צוריק אי־רע גרעניצן (פון 1914 דורך פרידלאַכע מיטלען, אבר זאָגט ער, אז די דאָזיקע גרעניצן זיינען אלצאַיין צו איינג פאַר דייטשלאַנד, און זי מוז זיי ווייט אויס־שפּרייטן.

—(::)—

אומגעלונגענע אנטי־אידישע דעמאָנסטראַציע אין פּאַריז

פּאַריז, סעפּט. 30. — צום ערשטן מאָל פאַר א לאַנגער צייט האָט פּאַריז געזען א פאַרוולד צו מאַכן אַן אנטי־אידישע דע־מאָנסטראַציע אין די שטאָט נאָכן נעכטן.

ווען מיטגלידער פון דער ראַדיקאַליס־טישן "קאַמעלאָט דו ראַי" זיינען גע־לאָפן איבער די גאַסן אין דעם אידישן קוואַרטאַל פון קראָם דו טאַמפּאַ, שרייענ־דיק "נידער מיט די אידן" און אויסטיילי־דיק צו פאַרבייגייער די אַנטיסעמיטישע צייטונג "לאַ'אָקסיאָן אַנטיסעמיטיש".

די אויטאָנטיערע האָט זיך פאַרענדיקט מיט א געשלעג, אין וועלכן איינער פון די ראַדיקאַליסטן אין געבליבן ליגן א צע'מטית־טער אין די איבעריקע זיינען זיך צעלאָפן.

דייטשע רעגירונג וועט ניט דערלאָזן צו אנטי-סעמיטישע אויסברוכן

אינערן מיניסטער ווירט זאָגט אז אידן פון גאַר דער וועלט דאַר־פען זיך ניט באַאומרואיקן פאַרן גורל פון דייטשן אידנטום. — זאָגט אז דעגירונג וועט זיך ניט לאָזן באַאיינפלוסן פון אנטיסעמיטישער כוואַליע

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטאַ")

בערלין, סעפּט. 30 (איטאַ). — דר. יאַ־זעף ווירט, דייטשער אינערן מיניסטער, האָט אין אַן אינטערוויו מיט ה' לאַנדוי "איטאַ" דירעקטאָר, אים פאַרזיכערט, אז די אידן אין דייטשלאַנד זיינען אויסער וועלכער ס'איז געפאָר, ניט געקוקט אויף דעם זיג פון די אנטיסעמיטן אין די לעצ־טע וואַלן.

אין זיין דערקלערונג, האָט דר. ווירט גע־זאָגט, וועט אַנהאַלטן איר ביז־דאַיציטיקע שטעלונג, און וועט זיך ניט לאָזן אריינ־ציען אין'ם אנטיסעמיטישן שטראָם.

אויף דער פראַגע, ווי אזוי איז עס גע־קומען צום אויבערראַשנדיקן וואָוקס פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע שטימען דר. ווירט דערקלערט, אז דאָס איז א רעזולטאַט פון דער שווערער עקאָנאָמי־שער לאַגע אין דייטשלאַנד, און אז דער וואָוקס פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע שטימען באַאייגנט א מאַסן־פּראָטעסט קעגן דער איצטיקער לאַגע.

דר. ווירט גלויבט אבער בשום אופן ניט, אז די אלע וואָס האָבן געשטימט פאַר די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטן האָבן דערמיט אויסגעדריקט זייער שנאה צו די אידן. אַן אנטיסעמיטיזם וואָס זאָל פּי־רן צו אומרעכט אדער אפילו צו אויס־ברוכן, עקזיסטירט ניט אין דייטשלאַנד, האָט ער געזאָגט.

"עס איז אלעמאָל געווען דער רעגי־רונגס ציל צו באַשיצן אירע בירגער, צו וועלכן גלויבן זיי זאָלן ניט באַלאַנגען," — האָט דר. ווירט געזאָגט, — "די דייט־שע רעפּובליק רעכנט די באַשיצונג פון אלע אירע בירגער ווי איר פליכט, אז וועלכן עס איינגט אָפּ איר כבוד. ניט נאָר וויל מיר, נאָר מיר קאָנען דערפילן אונ־זער פליכט."

—(::)—

מאַרים שווארץ צוריק אין ניו־יאָרק פון דרום אמעריקע

ניו־יאָרק, סעפּט. 30 (איטאַ).— מאַ־רים שווארץ האָט זיך צוריקגעקערט קיין ניו־יאָרק, נאָכדעם ווי איר האָט פאַר־באַכט דריי חדשים אין דרום אמעריקע. וואו ער האָט מיט גרויס דערפאָלג גאַס־טראָלירט מיט זיין קונצט־טרופּע.

עס גייען איצט אָן פאַרהאַנדלונגען, צי זאָל מאַרים שווארץ דעם סעזאָן שפּילן אין ניו־יאָרק, אָדער אין פילאַדעלפיע. וואו אראַנזשמענטס זיינען שוין געמאַכט געווען אנצופאַנגען די קומענדיקע עכ־לאַכע טעג, נאָר ווי עס ווערט פאַרשטאַנען זיינען די אראַנזשמענטס ניט קיין ענד־גילטיקע.

קוויינס טרופּע אויף דער ראַדיאָ היינט

היינט 8.30 אוונט, וועלן די מיטגלי־דער פון קוויינס טעאַטער טרופּע געהערט ווערן אין א קאָנצערט אויף דער ראַדיאָ, דורך דער סי. קעי. וואַי.

אין דעם קאָנצערט וועלן זיך באַטייל־ליקן מאַרים קראָנער, דזשאָנאַטאַן פאַסקע־קווייטש און מר. און מרס. פּיינגלעסס, אין געזאַנג, דעקלאַמאַציעס און א. וו.

אויפ'ן וועג קיין דייטשלאַנד אויסצוגלייכן מלחמה חשבונות

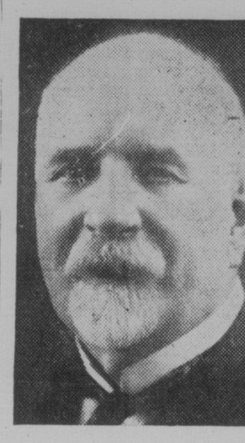

דעפּ. סי. ה. קאָהאַן

אטאַוואַ, סעפּט. 30. — דעפּוטאַט סי. ה. קאָהאַן, קאָנסערוואַטיווער פירער פון קוויבעק, איז איצט אויפ'ן וועג קיין דייטשלאַנד, ווי א פאַרטרעטער פון דער רעגירונג, אויסצוגלייכן חשבונות צווישן קאַנאַדע און דייטשלאַנד, וואָס זיינען פאַרבליבן פון דער מלחמה.

—(::)—

סיטי קאָונסיל וועט באַ־קעמפן נייע "סטריט קאַר פּעירס"

מיט א מערהייט פון 8 שטימען קעגן 5, האָט דער סיטי קאָונסיל אויף זיין זיצונג לעצטן אוונט באַשלאָסן צו באַקעמפן די נייע "סטריט קאַר פּעירס". אַנאָנסירט פון דער "מיוניסיפּאַל עגד פּאַבליק יוטיליטיס באָרד". פאַר דעם פאַרשלאָג האָבן גע־שטימט אלע 6 אַרבעטער אלדערמען און די אלדערמען קאַלינסקי און פאַלמער. קעגן האָבן געשטימט די אנדערע 5 אלדערמען וואָס זיינען געווען אנוועזנד.

אלד. דיוואָרד האָט אריינגעטראָגן א "נאָטיס אָף מאָושאָן" אז די שטאָט זאָל איבערנעמען דעם טראַמוויי סיסטעם.

נאָך א לאַנגער דעבאַטע, האָט די זי־צונג אויף באַשלאָסן פאַרצולייגן פאַר א בירגער אין די קומענדיקע מוניציפּאַלע וואָלן צוויי בריף "ביילאָוס" צום אויס־קלייבן: פאַר א בריף אויף פאַלטער סט. אדער אויף שערבּרוק סטריט.

—(::)—

דער בארג נבו, וואו עס גע־פינט זיך משה'ס לעגענדאַרי־שער קבר, צום פאַרקויפן

לאָנדאָן, סעפּט. 30. — דער בארג נבו, אין עבר־הירדן, פון וועלכן משה'ן איז דערלויבט געוואָרן צו זעען דאָס באַשיפן־בענד לאַנד אייזדער ער וועט שטאַרבן, און וואו עס געפינט זיך דער לעגענדאַרישער קבר, איז איצט צום פאַרקויפן, לויט א ידיעה פון ירושלים.

ווי די דעפּעשע דערציילט, האָבן אייניקע שיינען פון עבר־הירדן, צו ווער־כע דער בארג באַלאַנגט. אנגעבאָטן דעם בארג צו פראַנציסקאַנער נלחים פאַר 7,500 דאָלאַר. אבער יענע האָבן אפּגעזאָגט זיך פונם אנבאָט.

נעזעלשאַפטלאַכער קאַלענדאַר

דאָנערשטאָג, אקט. 2

טאָנצן אין פרי־זאַל 8.30 אוונט. פריין וואָלק, גוטער ארקעסטער. אויפן. אינד. ליג

פרייטאָג, אקטאָבער 3

אלגעמ. פאַרזאַמלונג פון יונגע לינקע פּוי"צ, 8.30 אוו., אין פרי־אינסטיטוט

שבת, אקט. 4טן

ארגאַניזאַציאָנעלע גרינדונגס פאַרזאַמ. פון הנוער־העובד, וואָלק, פאַרוויילונג, 9 אוו., אין ציון זאַל, איינטריט פריי.

זונטאָג, אקטאָבער 5

אלגעמ. פאַרזאַמ. באַריכט אין וואָלן ביי דער מאַניטאָבא פרי לאַגן, 10.30 פרי, אין 239 מאַניטאָבא עווע.

פאַרזאַמ. פון לינקע פּוי"צ, איבערבליק איבער סעפּטעמבער נומער "פרייע יוגנט" 2.30 נ.מ. אין פרי־אינסטיטוט.

עלטערן פאַרזאַמלונג אין דער נאַציאָ־נאַל העברייאישער שול, 3 נ.מ. איינלוי־טונג איבער געפלאַנטע וויכטיקע אויסבע־סערונגען פון י. קאַבאַקער.

מיטוואָך, אקטאָבער 8

אלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון מיטגלידער פון "שכנזי שול, 8 אוונט, אין שול.

שבת, אקטאָבער 11

טאָנץ אין תלמוד תורה זאַל, אויפזיכט "הנער העובד".

זונטאָג, אקטאָבער 12

טיי פון מוטער פאַראין ביי א. ר. פ. ט. שול ביי מרס. זאַרעצקי, 290 אבערדין

ביתיתומים איז צום ערשטן מאָל אין זיין געשיכטע אינגאַנצן פריי פון חובות, לויט יערלאַכן באַריכט

עס איז צום באַדויערן וואָס איז ניט געקומען א גרעסערער עולם צו דער יער־לאַכער פאַרזאַמלונג פון ביתיתומים, וואָס איז אָפּגעהאַלטן געווארן לעצטן זונטאָג, אין ביתיתומים.

די פאַרשיידענע אָפּגעגעבענע באַריכ־טען זיינען געווען זייער ווילכטיק און אינ־טערעסאַנט פאַר יעדן איינעם וואָס איז פאַראינטערעסירט אין מערב קאַנאַדער ביתיתומים, איבערהויפּט דער באַריכט פון דעם פאַרזיצער פון פינאַנץ קאָמיטעט, מר. ל. ריינס, וועלכער האָט אנגעוויזן, אז ניט געקוקט אויף דער איצטיקער שלעכטער צייט וואָס האָט אַרומגעכאַפּט גאַנץ קאַנאַדע, איינשליסנדיק ווינניפּעג, איז דער צען יאָריקער יובילײ קאָמפּיין געווען דערפאָלגרייך גענוג אָפּצואַוויש־דעם גאַנצן דעפיציט פון פערצן טויזנט דאָלאַר, און עס ערשטן מאָל זיינען די נייע הייס איז אויפגעבויט געווארן, איז די אינסטיטוציע פריי פון חובות.

די פאַרזאַמלונג איז דערעפנט געווארן פון דעם פּרעזידענט מר. מעקס פינקעל־שטיין, וועלכער האָט אין זיין יערלאַכן באַריכט געלויבט די אַרבעט פון דעם סר־פּעראַנטנדענט מר. אסאָוסקי און דעם אַסיסטענטדענט מר. אסאָוסקי, און ער האָט באַדאַנקט די דירעקטאָרן, די פּרוויען (לײדיס סאָסייא־טי פון בית יתומים), די דאָקטוירים און אלע אנדערע מיטאַרבעטער פאַר זייער קאָאָפּעראַציע לטובת דער דאָזיקער אינ־סטיטוציע.

ער האָט באַזונדערס באַדאַנקט "דאָס אידישע וואָרט" פאַר איר אַרויסהעלפנדיק־קער פּובליסיטי. נאָכדעם ווי ער האָט אָפּגעגעבן זיין באַריכט, האָט מר. ריינס נעמאַכט א שטאַרקן אפּיל צו די יעניקע וועלכע עס זיינען געווען נאָמינירט פאַר דירעקטאָרן עמטער, אז זיי זאָלן זיך עס אנשטריינגען דורכצופירן די אַרבעט וואָס עס פאַרדאַרט זיך פאַרן בית־יתומים, אדער זיי זאָלן ניט אנגענומען די נאָמינאַציעס.

אן אינטערעסאַנטער באַריכט איז אָפּ־געגעבן געווארן פון מר. וו. קאָהען, פאַר־זיצער פון "סופּליי" קאָמיטעט. ער האָט אנגעגעבן אין איינצלהייטן די אַרבעט וואָס איז אָפּגעטאָן געווארן פון דעם דאָ־זיקן דעפּאַרטמענט און ער האָט געמאַכט פאַרשיידענע רעקאָמענדאַציעס.

זייער א גוטן איינדרוק האָט געמאַכט מר. אסאָווסקיס באַריכט, דער סופּעראַני־טענדענט האָט אנגעוויזן אויף דער אַר־בעט פון דער דאָזיקער אינסטיטוציע פאַר

פרוי שפּרינגט אין וואַסער ווען איר מאַן הייסט איר; זי איז געווען "אונטער איינפלוס"

שיקאַגאָ, סעפּט. 30. — מרס. לואיז לאַוטש, 29 יאָר אלט, איז א פרוי ווי נאָט האָט געבאָטן, פאַלגט איר מאַן אין פייער און אין וואַסער.

נעכטן איז מרס. לאַוטש צוזאַמען מיט איר מאַן, טהאָמאַס, 42 יאָר אלט, גע־פאָרן אין אן אוטאָמאָביל אַרום לייק מיי־שיגאַן. אויפן וועג האָבן זיי זיך איבער אויסגעשריען: "גיי, ווארף זיך אין טייך אריין!" און אזוי ווי זי איז שטענ־דיק געווען א געהאָרכזאַמע פרוי, האָט זי מאַכענטאַל אויסגעפאָלגט זיין באַפעל און אין א מינוט שפּעטער האָט זי זיך שוין געטרונקען.

מר. לאַוטש האָט אבער באַלד פאַר־שטאַנען אז דער באַפעל זיינען איז גע־ווען "אביסל" צו שטרענג. ער האָט זיך באַלד אריינגעוואָרפן אין טייך און אום האָט זיך איינגעגעבן צו רעטן זיין טייר־ער ווייבל, איידער עוויי פּאַרק מאָטאָר־ציקל פּאָליציסטן זיינען אנגעקומען. און זיי האָבן זיי ביידן אַרעסטירט דערפאַר וואָס זיי האָבן געהאַט ביי זיך אין אור־טאָמאָביל א פלעשל דזשין.

איצט איז פאַראַן אין טרייסט, אז די פרוי איז אפשר געווען אונטער דער ווירקונג פון "דזשין" און דערפאַר איז זי אפשר געווען אזוי געהאָרכזאַם אויף איר מאַנס אומגעלומפּערטן באַפעל. ווייל עס איז שווער צו גלויבן א ביי היינטיקע צייטן, און נאָך אין אמעריקע זאָל זיך געפינען אזא "צנועה" א ווייבל.

קיין אומגעזעצלאַכקייט אין די סאָוועטישע וויץ ספּעקולאַציעס

שיקאַגאָ, איל., סעפּט. 30. — פאַרשטיי־ער פון שיקאַגער ווייץ־בערזע, עדות זאָגנ־דיק פאַר דער דער קאָנגרעס קאָמיסיע אונטער דער פאַרוויצערשאַפט פון קאָנגרעסמאַן האַמילטאָן פיש, האָבן דערקלערט, אז זיי זעען ניט קיין שום אומגעזעצלאַכקייט אין די סאָוועטישע וויץ ספּעקולאַציעס, און אז זיי זיינען זיכער, אז זיי זייגען ניט געווען געמיינט צו בערעכן דעם מאַרק. אויף דער פראַגע, וויפל די סאָוועטע רע־גירונג האָט אבגעזאָגט אויף די 7½ מיליאָן בושל וואָס זי האָט פאַרקויפט "קורץ", האָט איינער פון די עדות, מר. באַדענאַק, אָפּגעשעצט, אז איר פראַפיט דאַרף זיין, לויט די איצטיקע פּריינז אַרום 525 טויזנט דאָלאַר.

מאָסקווע, סעפּט. 30. — באַאמטע האָבן דאָ אָפּגעלייקנט, אז די סאָוועט רעגירונג "שיט אויס" אירע וויץ אין אויסלאַנד. די סאָוועט רעגירונג, זאָגן זיי, קאָן בלויז פאַרקויפן וויץ בילויקע, ווייל לויט איר עקאָנאָמישן סיסטעם קאָסט די פּראָדוקציע א סך ביליקער.

—(::)—

פּאַסאַזשירן פון "פּאַלאַניא" קו־מען מאַרגן

די פּאַסאַזשירן פון דער "פּאַלאַניא" קו־מען אחר אָן מאָרגן, 7.15 אוונט, מיט דער סי. עו. אר. לויידער איז דעם אימיגר. הילף פאַראַיין ניט געלונגען צו אַראַנזשירן עס אויף, אז די אידישע פּאַסאַזשירן זאָלן קאָנען קומען צו "כל נדרי". דערפאַר אבער איז עס אַראַנזשירט געווארן אויף, אז א צאָל אידישע פּאַסאַזשירן, וואָס האָבן ניט געוואָלט ריסקירן אריספאָרן פאַר יום־כּפּור, זייגען פאַראַלטן געווארן אין מאָנ־טרעאַל ביז איבער יום־כּפּור.

—(::)—

שפּאַלטונגען אין בריטישער קאָנסערוואַטיווער פּאַרטיי א דראָאונג צו באַלדווינס פירערשאַפט

לאָנדאָן, סעפּט. 30. — די לאַנג גער פון לאָרד ביוועברבּרוק "אימפּעריאַ־לען פרייען האַנדל", איינשליסנדיק א שטייער אויף אימפּאָרטירטע שפּיין פראָ־דוקטן, ער איז אויך קעגן מר. באַלד־ווינס עוזאַ ניט צו בעטן א פרייע האַנט אין די קומענדיקע וואַלן אינצופירן אזא שטייער.

זיין קאַנדידאַטור קאָן אזוי באַטראַכט ווערן ווי אן אויסדרוק פון אומצופרי־מצד די קאָנסערוואַטיוון פון דעם באַ־ציר צו מר. באַלדווינס פירערשאַפט.

בעת אבער לאָרד ביוועברבּרוק שטיצט דעם אפּציעלן קאָנסערוואַטיוון קאַנדי־דאַט, האָט לאָרד ראָטערמיר "פאַראיי־ניקט אימפּעריאַלע פּאַרטיי" ארויסגע־שטעלט איר איינגענעם קאַנדידאַט, א פרוי, וואָס וועט באַקעמפן דעם קאָנסערוואַטיוון קאַנדידאַט.

—(::)—

אומגעלונגענע אנטי־אידישע דעמאָנסטראַציע אין פּאַריז

פּאַריז, סעפּט. 30. — צום ערשטן מאָל פאַר א לאַנגער צייט האָט פּאַריז געזען א פאַרוולד צו מאַכן אַן אנטי־אידישע דע־מאָנסטראַציע אין די שטאָט נאָכן נעכטן.

ווען מיטגלידער פון דער ראַדיקאַליס־טישן "קאַמעלאָט דו ראַי" זיינען גע־לאָפן איבער די גאַסן אין דעם אידישן קוואַרטאַל פון קראָם דו טאַמפּאַ, שרייענ־דיק "נידער מיט די אידן" און אויסטיילי־דיק צו פאַרבייגייער די אַנטיסעמיטישע צייטונג "לאַ'אָקסיאָן אַנטיסעמיטיש".

די אויטאָנטיערע האָט זיך פאַרענדיקט מיט א געשלעג, אין וועלכן איינער פון די ראַדיקאַליסטן אין געבליבן ליגן א צע'מטית־טער אין די איבעריקע זיינען זיך צעלאָפן.

פּאַרטיי שפּאַלטונגען אין בריטישער קאָנסערוואַטיווער פּאַרטיי א דראָאונג צו באַלדווינס פירערשאַפט

לאָנדאָן, סעפּט. 30. — די לאַנג גער פון לאָרד ביוועברבּרוק "אימפּעריאַ־לען פרייען האַנדל", איינשליסנדיק א שטייער אויף אימפּאָרטירטע שפּיין פּראָ־דוקטן, ער איז אויך קעגן מר. באַלד־ווינס עוזאַ ניט צו בעטן א פרייע האַנט אין די קומענדיקע וואַלן אינצופירן אזא שטייער.

זיין קאַנדידאַטור קאָן אזוי באַטראַכט ווערן ווי אן אויסדרוק פון אומצופרי־מצד די קאָנסערוואַטיוון פון דעם באַ־ציר צו מר. באַלדווינס פירערשאַפט.

עס איז שוין צייט אפילו פאַר די עק־סטרעמסטע אידישסטן צו אנערקענען, אז פאַר עטלאַכע צענדליק טויזנט אידן אמ־ווייניקסטנס איז העברייאיש אן אידעאַל פאַר וועלכן זיי זיינען זיך מקריב.

ביי אונז אז אפשר זייער לייכט צו זיין א העברייאיסט, — אפשר נאָך לייכטער, ווי צו זיין א אידישיסט. דאָס פאַרפלייכ־טעט אבסאָלוט צו גאַרנישט, אויסער צו זאָגן "אָנ'נאָמינס" און אפשר נעבן ווען א קוואַדער פאַר העברייאיש.

אבער אין ארץ־ישראל זיינען זיך מענ־שען מקריב פאַר העברייאיש, — ביז צו פאַר'משפּט'ן זיך צו שטומקייט, ביז צו אויסטרייקענען די אייגענע נשמה, — און אזא אידעאַל, פאַר וועלכן מענשן ברייג־גען אזעלכע שווערע קרבנות, קאָן מען מיט קיין אבסטרוקציעס נים באַקעמפן. מיט אויעלכע אבסטרוקציעס פאַרהאַרטע־וועט מען בלויז די ווידערשטאַנד־קראַפט פון'ם קעגנער.

* * *

אבער פּרוכטלאָז איז זאָכער אויך דער ברוטאַלער קאַמף־מעטאָד פון די "שומרי השפה'ניקעס" קעגן אידיש אין ארץ־ישראל אמת, מיט דער הילף פון שטייגער און שטינק־באַמבעס געלינגט זיי אראָפּצו־טרייבן דערוויל אידיש פון דער עפנט־לאַכקייט, אזוי האָט זיך איצט דער וויצע־מעיאָר פון תל־אביב, ה' רוקח, אנגענומען זייער "קריוואָטע", און האָט פועל געווען דעם פאַרבאָט אויפצופירן וויטער דאָס אידישע בילד.

אבער אזעלכע רדיפות פאַרשטאַרקן בלויז די פּאָזיציעס פון'ם מאַרטירטן אי־דישיזם אין ארץ־ישראל און פאַרביטערט די אידישיסטן צום קאַמף. און עס איז נאָר ניט אויסגעשלאָסן, אז נאָך דער איצ־טיקער דור "שומרי השפה'ניקעס" זאָל נאָך ווען פאַראָכן זיין אייגענע מעדיצין...

איך רייד שוין ניט ווענן דעם גוואַלדי־קן שאָדן וואָס אט די אַנדלונג פון די שומרי השפה'ניקעס ברייגנט צום אידישן קאַמף פאַר רעכט אין אלע לענדער, — ווען אידן אליין ציינען אזא ביישפּיל פון

(שלום אויף לעצטער זייט)

דייטשע רעגירונג וועט ניט דערלאָזן צו אנטי-סעמיטישע אויסברוכן

אינערן מיניסטער ווירט זאָגט אז אידן פון גאַר דער וועלט דאַר־פען זיך ניט באַאומרואיקן פאַרן גורל פון דייטשן אידנטום. — זאָגט אז דעגירונג וועט

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 212
Winnipeg — Manitoba

שמעון דובנאָוו

(צו זיין 70טן געבורטס־טאג דאָס חשנה 24טן סעפטעמבער, 1930)

(ספּעציעל פאַר ד. א. ו. דורך אינטע)
פון א. מענעס

געבוירן אין מסטיסלאוו, מאהילעווער גוב., אין איש השנה, 1860. איז אויפגעוואַכסן געווארן ביים זיידן, רב'נעצין דובנאוו, וואו ער האט ביז 13 יאָר באקומען א טראַדיציאָנאל אידישע דערציאונג. דאן זיך אויך געגומען לערנען וועלטלאכע לימודים אין צו 16 יאָר געענדיקט די אַרטיקע שול אין מסטיסלאוו. אין דאן אַרויבערגעפאָרן קיין ווילנע, אנהויב 80טער יאָרן זיך באַר וועצט אין אַדעס. אין יאָר 1906 פאַרט דובנאוו אריבער קיין פעטערבורג, וואו ער פאַרבלייבט ביז צום יאָר 1921. נאָך זיין פאַרלאָזן רוסלאַנד אין יאָר 1921 באַוועגט זיך דובנאוו אין בערלין, וואו ער וואוינט ביז צום היינטיקן טאָג.

זיין ערשטע ליטעראַרישע אַרבעט "די חויפט מאַטעריאַלן פון דער געשיכטע פון אייראָפּע" איז געווען נעדרוקט אין דער דעמאָלדיקן רוסישן זשורנאל "רוסקי יעזיעריי" (1881). זינט 1882 געווארן א שטענדיקער מיטאַרבעטער פון "וואַסכאַד" וואו ער האט פאַרעפנטלאַכט א רייע היסטאָרישע אַרבעטן איבער די אידישע סעקט מאַנטשיע באַוועגונגען אין 17טן און 18טן יאָרהונדערט, ווי די שבתי צבי באַוועגונגן, פראַנקיזם אין באַזונדערט חסידות. אין זיין אַרבעט איבער דער חסידישער באַוועגונג, געשריבן אויף גרונד פון א וועדטפּוילן האַנטשריפטלאַכן מאַטעריאַל, פירט דובנאוו אויס די חויפּט־מאָמענטן אין דער געשיכטע פון דער גרויסער רעליגיעזער מלחמה צווישן חסידים און מתנגדים פון סוף 18טן יאָרהונדערט.

דובנאוו האט א חוץ דעם פאַרעפנטלאַכט א רייע וויכטיקע אויספאַרשונגען אין בער דער געשיכטע פון די אידן אין פּוילן אין אין רוסלאַנד א באַזונדערן ווערט האָבן זיינע אַפּהאַנדלונגען איבער דעם "וועד אַרבע ארצות".

נעבן זיין דיין וויסנשאַפטלאַכער פאַרשונג אַרבעט האט דובנאוו זייער פיל געטאָן, כדי צו פאַראינטערעסירן די ברייט טערע אידישע עפנטלאַכקייט מיט די פראַבלעמען און אויפגאַבן פון דער גע־שיכטע פון די אידן אין רוסלאַנד און אין פּוילן, א געביט וועלכעס איז ביז דאן גע־ווען כמעט נור ניט באַאַרבעט. צו דעם צוועק האט ער פאַרעפנטלאַכט א בראָ־שור "וועגן שטודירן די געשיכטע פון רו־סישע אידן און וועגן גרינדן א רוסיש־אי־דישע היסטאָרישע געזעלשאַפט" און אַן אויפרוף וועגן דער נויטווענדיקייט צו זאַמלען היסטאָרישע מאַטעריאַלן אויף די ערטער (דער דאָזיקער אויפרוף איז אויך אַרויס אין העבראַיאַיש אונטער דער נחשפה ונחקרה). דער אויפרוף האט פאַר יענער צייט געהאַט א גרויסן דערפאָלג און אויפ'ן גרונט פון די צוגעשיקטע זייער וויכטיקע מאַטעריאַלן האט ער אין די יאָר רען 95-1893 פאַרעפנטלאַכט א רייע "היסטאָרישע מיטטיילונגען" און "וואַס־כאַד." פון יענעם פעריאָד איז נאָך א חוץ דעם ווערט דערמאָנט צו ווערן זיין גע־שיכטס־פילאָזאָפישע שטודיע וואָס איז אויסגעם די אידישע געשיכטע ("וואַסכאַד", 1893), וועלכע איז שפּעטער אויך איבער־געזעצט געווארן אין דייטש און ענגליש.

פון דער געשיכטע פון אידן אין מזרח אייראָפּע גייט דובנאוו אריבער צו דער אַלי־געמיינער געשיכטע פון אידישע פאָלק. זיין ערשטער פּראָבע, די צווייבענדיקע "נע־שיכטע פון אידישע פאָלק" (צוערשט אַרויס אין דייטש און אין טייל־ווייז שוין איבערגעזעצט אין אידיש, העבראַיאַיש און נאָך אַנדערע שפּראַכן) וועלכע האט אין דער מערב אייראָפּיאַישער וויסנשאַפט־לאַכער וועלט געפינען דעם שטאַרקסטן אָפּקלאַנג און וואָס שטעלט אים אין איין שורה מיט די גרעסטע אידישע היסטאָרי־ער. זינט גרעץ האָט די אידישע היסטאָ־רישע ליטעראַטור ניט צו פאַרצייכענען קיין איין איינציקע אַרבעט, וואָס זאָל זיך קאָנען פאַרגלייכן מיט איר פאַרנעם און אויר וויכטיקן מיט דער "אַלגעמיינער געשיכטע פון אידישן פאָלק" פון ש. דובנאוו.

זיין אַנטוויקלונגס־גאַנג אלס היסטאָרי־קער שילדערט אונז דובנאוו אין דעם אַריינפיר צו זיין געשיכטע בוך הלשון: "כ'איז געווען א צייט, ווען איך האָב אויך פעסט געגלייבט אין די אלגעמיינע אַנגענו־מענע "אַקס־אַמען". פון די ערשטע טרוס פון מיין וויסנשאַפטלאַכער אַרבעט, האָב איך געגומען זוכן א סינטעז אין דער אַר־דישער־געשיכטע, אין זוכנדיק דעם דאָזיקן סינטעז בין איך דורכגעגאַנגען אַלע פעריאָד דערמאָנט פאַוויסן פון היסטאָרישן גע־פאָנק. מיין ערשטער יוגנטלאַכער דעביוט (די חויפּט־מאָמענטן אין דער אַנטוויק־לונגס־געשיכטע פון כ'ם אידישן געדאַנק), וואָס איז באַפאַרבט מיט א בולט'ער רע־ליגיעז רעפאָרמיסישער טענדענץ, אין גע־ווען א פּראָבע אַנצווענדן דעם טעאָלאָגישן מעטאָד אויף דער לינקער זייט, אין א גאַנצער ריי ווייטערדיקע אַרבעטן, אין וועלכע כ'לאָזט זיך שוין מערקן דער פאַר־לאַנג צו סעקולאַריזירן די אידישע היס־טאָריאָגראַפיע, האָב איך זיך נאָך אַלץ ניט געקאָנט באַפרייען פון די אידעאָלאָגישע אַנשויאונגען פון צוג'ס און גרעץ'ס שול. מיין גאַנצער נאָוואַטאָרישער אויפטו איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס כ'האָב גע־פּרוּווט אַריינצודרינגען א נאַציאָנאַל סאָ־ציאַלע פראַגראַם אין די פריערדיקע ראַמען פון דער אידייען געשיכטע. ערשט נאָך א לאַנגיאָריקער אַרבעט איבער דער אַלגעמיי־נער אידישער געשיכטע, לויט די קוועלן, וועלן מיר איז שוין אַליין אויסגעקומען זי צו שרייבן, ווי די געשיכטע פון א פאָלק, אין ניט פון א ליטעראַטור — ערשט דאַר־מאַלט זיינען פאַר מיר אַלץ בולט'ער גע־וואָרן די חסרונות פון די אַלטע מעטאָדן". דובנאוו שטעלט אַנטקעגן דעם טעאָלאָגישן קוק אויף דער אידישער געשיכטע פון די פריערדיקע און אויך צום גרעסטן טייל היינטיקע מערב אייראָפּייאַישע אידישע היסטאָריקער דעם סאָציאָלאָגישן מעטאָד. "דאָס פאָלק האָט אין משך פון יאָר־טויזנ־טער ניט נאָר נעדענקט נאָר געלעבט", נאָר עס האָט אויך, ביי דיי פאַרשיידענע באַ־דינגונגען, געבויט זיין לעבן ווי א באַזונ־דערער סאָציאַלער אָרגאַניזם". . . . "דער יודאַאיזם ווערט געפּורעמט לויט דער סאָ־ציאַלער עקזיסטענץ פון פאָלק אַבער ניט פאַרקערט".

אין ענלאַכע אַנטוויקלונג האָט דובנאוו אויך דורכגעמאַכט אַלס פּובליציסט און פאָלקסיקער. אַנהויב 80ער יאָרן טרעט ער אויף אַלס קעמפער פאַר'ן "אַבסאָלוטן ראַ־ציאָנאַליזם" און קאָסמאָפּאָליטיזם. דיאַ־דען זיינען לויט זיין מיינונג ניט קיין נאַ־ציע נאָר א רעליגיעזע עדה. ער באַקעמפט אויף דעם שאַרפסטן אופן דעם חדר, די רב'נישע אידישקייט און פאַרערט די דורכ־פירונג פון רעליגיעזע רעפאָרמעס. סוף 80ער און אַנהויב 90ער יאָרן גייט דובנ־נאוו אריבער צו א מאַדערנער היסטאָרי־שער אויפפאַסונג פון אידענטס. די נאַציאָ־נאַלע אידייע פאַרנעמט דעם אָרט פון'ם פריערדיקן ראַציאָנאַליסטישן קאָסמאָפּאָלי־

פעסט., 1930.

וואָס שטעלט מיט זיך פאַר די איד. וועלטלאַכע שול

פון פ. זאַלף

וועגן מיר ווילן אָפּשאַצן דעם ווערט פון א זאַך, וואָס'איז אין דער עקזיסטענץ, זייט־נען מיר זיך נוחג א בליק צו טאָג אויף צוריק, אין דער פאַרגאַנגענהייט. פון וואָ־נען די קעגנוואַרט ציט איר יניקה. ווייל ניט אַלעמאָל איז אונז לייכט אָפּצושאַצן, אָפּצואיוועגן דאָס, וואָס איז נאָך מיט אונז, דאָס וואָס לעבט אין אונז און אַרום אונז. פאַרוואָס אין צוליב וואָס טוען מיר עס אַזוי, זיינען פאַראַן א סך טעמים, אויף וועלכע עס קומט זיך דאָ איצט ניט אָפּצו־שטעלן.

די אידישע וועלטלאַכע שול, — וואָס שטעלט זי אָפּ מיט זיך אויב איצט אַ אידישן לעבן? כדי צו נעבן א ריכטיקע, אומפּאַרטייאַישע אָפּשאַצונג פון דער אי־דישער שול, אַרע אויפסטוע, דערגרייכנ־נען, איר וויכטיקן אויף דעם נאַציאָנאַלן רעסוון, סאָציאַלן און נאַציאָנאַלן נעראַנג, קענען מיר דאָס טאָג בלויז מיט דעם, וואָס מיר וועלן וואַרפן א בליק אין אונזער פאַר־גאַנגענהייט, זיך ווענדן צו דער געשיכטע, וואָס פאַר דער שול.

ווי האָט אויסגעקוקט דאָס אידישע לעבן צוריק מיט א פאַר צענדליק יאָר? ווי האָט געוואַכסן אונז גערייגקט אונזער אידישע אינטעריגענץ? אונזער שטודירנ־דיקע יוגנט? אין א. וו.

מיט וואָס אַנדערש קאָנען מיר באַצייר־כענען אָט יענע פאַראַנגענע 2-3 צענדליק יאָר אויב ניט מיט די אויסדרוק: כאַאָס, מיש־מאַש, חלומות, שוואונג און אַפּאַטיע, גלויבן און אַפּיקורסות, נאַציאָנאַליזם און קאָסמאָפּאָליטיזם, סאָציאַליזם און ראַ־צ'יע, אויפשטיג און ברעכן, געוואַלד און פּלוג, אין א דור מיט אונטערגעהאַק־טע פּלוג, א דור מיט פאַרריוועגע קעפּ, אין א דור מיט פאַר'אַבל'טע קעפּ; קיין גאַנצקייט, קיין עפּסקייט. קיין איינ־הייטלאַכקייט. ווען די אידישע שול און לעבן מיט לעבן צו ווען ציט וואָרט זי סיי ווי ניט געווען קיין ברקיטאַ ווייל צו וואַקרייק איז געווען דער באַרז. עס וואָלט מיינלא צעטרייסלט און צעשטערט געווארן, איידער ס'וואָלט עפּעס געשאַפן געווארן.

האָט אָבער די געשיכטע דאָך געוואָלט, אַז די אידישע שול זאָל אויפקומען און ווערן א פאַקטאָר אין דעם היינטיקן אי־דישן לעבן, האָט זי, די געשיכטע אַליין — פריער צוגעגרייט דעם געוונטן באַרן פאַר דעם, דערמיט, וואָס זי האָט אויסגערייכן א געוויסע צאָל פון דער אידישער אינטע־ריגענץ און זי אויבערגעפאַנגען אויף דעם געוונטן און נאַרמאַכן באַרן פון אַמעריקע.

די איקישע שול, איז צוריק מיט 18-19 יאָר געבאָרן געווארן אויף דער אידישער אַמעריקאַנער גאַס, געבאָרן געווארן אויף א געוונטן באַרן, ניט ווי די אידישע שול אין פּוילן, וואָס איז אַנטשטאַנען איז א צייט פון מלחמה אויסטרייבלונגען, אויף חורבות פון הונדערטער אידישע שטעט און שטעטלאַך. איז דאָך דאָס א געוונטע דערשיינונג קגבי דער שוועסטער שול אין פּוילן, וואָס האָט געהאַט אַנדערע אומ־גינסטיקע באַדינגונגען. דאָך איז דאָס שע שול אין פּוילן געווען גלויבאַכער איי־דער די אַמעריקאַנישע. די אידישע שול אין פּוילן איז גלייך נאָך איר געבורט שוין געווען פאַרזאָרגט מיט גוטע פלעגערנס, האַרציקע איבערגעגעבענע דערציער, פריינט, משפחה, סביבה; פון איין זייט די ברייטע אידישע אַרבעטערשאַפט, און פון דער אַנדערער זייט די אַראַנזייערטע אינטעליגענץ.

אַנדערש איז אָבער געווען דאָ, אין דעם ריינן לאַנד, אין דעם "לאַנד פון מעגלאַכ־קייטן" אין דעם לאַנד פון געיעג נאָכ'ן אַפּעטיטן דאָלאַר; די אידישע אַמעריקאַ־לע אינטעליגענץ איז דאָ געווען אין א קלענלאַכער מינדערהייט. אַרומגערינגלט פון אַלע זיישן מיט שונאים, שונאים פון אינטעליגענץ, און אויך מער פון דרויסן. דער קלעריקאַליזם, דער נשמיות'דיקער, דער גראַבאַרער, דער עם־הארץ'ישער, אויף דער יאַהרהונדערטלאַנג אויף דער ווילד פאַנאַ־טישער סאָציאַל קאָסמאָפּאָליטישער, זיי אַלע האָבן זיך ווי צונויפגערעדט צו שטערן און ניט לאָזן פאַנאַנדערוואַקסן די אידישע שול.

דאָך, האָט א קליין פאַר'עקשנ'ט גרופּ־קעלע מיט לאַנגן אויסדויער געשאַפן די אידישע שול. בייקומענדיק אַלע שווערי־קייטן. ביז מען האָט דערהערט א גרוס פון אַדעם וויינט רוסלאַנד, פּוילן, פון די אייביק טייערע ווי־פרץ, יעקב דינענזאָן און א סך אַנדערע שרייבער און קולטור־טוער וועלכע האָבן דאַרטן די שול גע־בויט. דאַמאָלסט האָט זיך געשטאַרקט דער מוט, דאָס גלויבן, און צו דער עקשנות'די־קייט איז צוגעקומען נאָך א פאַר אייזער־נע רייפן פון געדולד און אמונה.

עס זיינען אונדז מער ווי איינציקע יאָר און די אידישע־וועלטלאַכע שול איז געווארן פון א חלום — א פאַקט, א ווירק־לאַכקייט אין אמת, וואָס מען קען שוין ניט פאַרלייקענען.

* * *

וואָס שטעלט מיט זיך היינט פאַר די אידישע שול אין דעם אידישן לעבן? וואָס זיינען אירע דערגרייכונגען? די אי־דישע־וועלטלאַכע שול איז היינט די אַקס אַרום וועלכער עס דרייט זיך כמעט דאָס גאַנצע נייע אידיש לעבן, מיט אַלע זיינע שאַטירונגען און אַפּשאַטונגען, ס'וואָלט היינט — דוכט זיך — קיין אידיש לעבן ניט געווען מעגלאַך, ווען ס'וואָלט קיין אידישע שול ניט געווען. מיר וואָלטן ניט געקענט דערן קיין אידישן בוך, פון אידישער פּרעסע ווען ס'וואָלט קיין אידי־שע שול ניט געווען. ס'וואָלט ניט מעגלאַך געווען צו דיידן אַנדערע דעם ניעם, פראָ־דוקטיוון לעבן צו וועלכן אונזערע ברייטע אידישע מאַסן דאַרפן איבערגיין און גייען איבער, ווען ס'וואָלט די אידישע שול ניט געווען.

נייע נעראַנקען, נייע פאַרמען, נייע אַר־ביין זיינען אַנטשטאַנען אויף דער אידי־שער נאָס, א דאַנק דער אַפּשפּאַנונג פון דער אידישער שול. שוין טאָט ריידנדיק בעט, וואָס דאָס קינד דאַרף צוגרייטן אי־בער דער אַדער יענער טעמע. היינט צו טאָג קומען צענדליקער מאַמעס דער שול־עצה זיין מיט'ן לערער, ווי אַזוי זיך נוחג צו זיין מיט'ן קינד, ווי אַזוי אים אויס־העלפן.

ווי לאַנג איז עס געווען ווען דאָס קינד האָט זיך געשעמט מיט'ן טאַטן דעם האַל־בען "גרינהאָרן", און היינט טרעפט אַ א קינד, וואָס לערנט און שטודירט דאָס אַל־טע ווי דאָס נייע אידישע לעבן, זאָל שטע־לען דעם טאַטן געוויסע פראַגעס בנוגע שלום אש"ס "שטעטל", ווייסבערג'ס "שטעטל", ווען מענדעלעס טאַקסע, ווען צייטלין, ווען קאַלאָניזאַציע ביי אידן אין רוסלאַנד און אין פּאַלעסטינע. דאָס קינד האָט באַקומען א געוויסן דרך אַרץ פאַר זיין איינענעם טאַטן, וואָס האָט ניט גע־האַט די זכיה, ווי ער, צו געבוירן ווערן אין דעם גליקלאַכן לאַנד אַמעריקע. דאָס קינד הייבט אָן קוקן מיט אַפּענע ליכטיקע אויגן אויפ'ן אונזער לעבן: אים אין אַזוי טייער דער איד אין רוסלאַנד, ווי דער איד אין פּאַלעסטינע, דער איד אין קאַנאַדע ווי אין פּוילן.

אין א סך אַנגעוויטיקטע פראַגעס אין דעם אידישן לעבן פון אויך אַפּטמאָל דאָס קינד אַן אַנטייל, ווייל פאַרענטפערן אויף זיין אופן; דאָס קינד אין שול ווייל אַפּטמאָל מיט זיינע געוואַלטע סענטן שטיצן די, אַדער יענע חילפּס אקציע, ווי מיר גרייסע טוען עס אויף דער ברייטער נאַס.

אָט דאָס זיינען אונזערע דערגרייכונגען, מיט דעם קאָנען מיר שטאָלץ זיין, דאָס איז אונזער באַזונדער פאַר אונזער שוועס־דער מי אין פראַגע, וואָס מיר האָבן אין משך פון יאָרן אויסגעגעבן פאַר דער אי־דישער שול, פאַר דער, קוק, פאַר דעם אַמעריקאַנער אידישן קינד.

וואָלטן מיר ניט געקומען מיט אונזער אידישער שול, וואָלטן די זעלבע קינדער טייל־ווייז געבליבן אין נאַנצן אַן אידישער דערציאונג, העכסטנס מיט אַן אַנגלישער "ספּיטש" אין ברכות־פון דער חפטורה, די קינדער וואָלטן אונז געבליבן פרעמד, גי־כער שונאים צו דעם נאַנצן אידישן לעבן.

וואָלט די אידישע שול ניט געווען, וואָלט ניט מעגלאַך געווען, אַז יונגע מאַ־מעס, היגע געבוירענע, דאָ דערצויגענע, זאָלן ברייגנען זיערע קינדערלאַך אין דעם אידישן קינדער נאַרטן, אַנקוקן מיט קנאה געפיל זיערע איינענע קינדער וואָס זינגען אַזוי שיין אידישע לידלאַך, און אַמאָל אויך פּרוּווען א נאָס טאַן פון'ם איינענעם קינד.

אויב דאָס אידישע קינד פון צוריק מיט א פאַר צענדליק יאָר אין דער אַלטער היים, האָט זיך געשפּייזט מיט ביטול און פאַר־אַכטונג צו דעם "נראַנז יונג", דעם שוס־טער און שניידער, קוקט היינט צו טאָג דאָס זעלבע קינד פון דער אידישער שול אומעטום מיט דרך ארץ אויף דעמה הארע־פאַשנעס מעגשן, פאַרשטייט אים און פולט אים מיט.

אויב דאָס קינד פון'ם אַלטן הדר האָט באַטראַכט דעם סאָציאַלן קעמפער פאַר א גאַלעלעטערער, פאַר א אַפּיקורס, פאַר א עשעטערער, ווערט ער איצט מיט א פאַר צענדליק יאָר שפּעטער פון דעם זעלבן קינד באַטראַכט פאַר א גרויסן העלד, פאַר א פרייהייטס קעמפער, פאַר א נביא. און דאָס קענ־דער הערט און ווערט אַנגעצונדן בעת מען הערצייט'לט אים פון א סאָציאַלן מאַרטירער, פונקט ווי דאָס פריערדיקע קינד פון'ם חדר איז געשטאַנען מיט זיין פאַנטאַזיע ביי דער עקזעקוציע פון די "עשרה הרוגי מלכות".

דאָס זיינען די דערגרייכונגען, דאָס זיי־נען די פאַרדיינסטן, דער שכר פון דער־אי־דישער שול אויף דער וועלט. אויב ס'איז נאָך ניט דערגרייכט געוואָרן די נאַנצע הונדערט פּראָצענט, אויב נאָך היינט זיי־נען ניט די קינדער אין נאַנצן דורכגענע־מען מיט פייער, התלהבות ווי מיר ווילן עס, — זיינען דאָך א סך אַנערקענונגען געמאַכט געוואָרן אין זיין נשמה, א סך אומרו פאַרוויס אין אים, אזא אומרו, וואָס איז געווען פאַר אים, געווען פאַר דער צייט, געווען פאַר א בעסערער און שענער דער וועלט.

אוי, אז מיר ריידן שוין יאָ וועגן דער אידישער שול אין שווער, אומעגלאַך פאַרבייַ צו גיין אין ניט דערמאָנען, אז אונ־זער וויניפּעגער י. ל. פּרץ שול איז איינע פון די ערשטע שולן אויף דעם אַמעריקאַ־נער קאָנטינענט און אויך כמעט די ערשטע אין דער אידישער שול וועלט.

אוי, אז מיר האַלטן שוין יאָ אין צייט פון חשבון הנפש, זאָל דער חשבון הנפש פון דער אידישער שול, וואָס מיר האָבן דאָ געפּרוּווט מאַכן, זאָל דער סך הכל, וואָס מיר האָבן אונטערגעצויגן, זאָל ער אונז גע־בען וויישערדיקן מיט אַן גלויבן צו אַרן בעטן מיט נאָך מער ענערגיע צו דעם נייעם שול יאָר. די פאַראַנגענענהייט לערנט אונז צו קוקן מיט ליכטיקע אויגן אין דער ניט ווייטער צוקונפט פון דער אידישער שול, וואָס איז אויך די צוקונפט פון דעם אַלגע־פּרוּווטן א נאָס טאַן פון'ם איינענעם קינד.

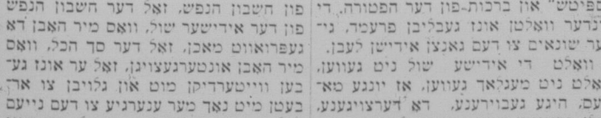

בוסטעד האנדל
אין קאנאדע
דורך קויפן
סחורות געמאכט
אין קאנאדע.
17
The touch that is modernizing thousands of dear old homes
SEAMAN-KENT HARDWOOD FLOORING

דער "טאָוטש" וואָס טוט מאָדערניזירן טויזנטער ליבע אַלטע היימען.

ווי די רומענישע פּאָליציי פייניקט אידישע יונגעלייט

פון בוקארעסט מעלדעט מען:

דער געוועזענער ווייצע־פּאַרזיצער פון רומענישן פּאַרלאַמענט, קאָזאַקליו, וועל־כער קען אויסגעצייכנט די לאַנגע אין בע־מאַראַביע, האָט געגעבן אַן אינטערוויו דער צייטונג "אַדווערול" וואָס האָט אַרויס־גערופן גרויס אינטערעס אין די פּאָליטי־שע קרייזן, די צוויי גרויסע צרות פון בע־מאַראַביע — דאָס שרעקלאַכע אַרימקייט און די שלעכטע אַדמיניסטראַציע אין פון דער איצטיקער רעגירונג ניט אויסגעהיילט געווארן, און כדי דאָס צו איבערזיכטיקן האָט ח' קאָזאַקליו דערציילט א פאַקט, איינעם פון טויזנט, ווי ער האָט זיך אויסגעדריקט.

אין קליין בעסאַראַביער שטעטל, זייר־ריצא, האָט א גרופּע פון אידישער יוגנט געעפנט א ביבליאָטעק. דער סוב־אינס־פּעקטאָר פון דער בעסאַראַביער פּאָליציי האָט פאַראָרדנט די אַלע יוגנטלאַכע צו אַרעסטירן אונטער דער באַשולדיקונג פון קאָמוניזם. דער זשאַנדאַרמען שעף פון שטעטל האָט אָפּגעגעבן א באַריכט אַז די יוגנטלאַכע האָבן ניט קיין שום שייכות צו קאָמוניזם, אָבער עס האָט גאָרנישט גע־האָלפן, אַז די יוגנטלאַכע ישראל וואַטנ־בערג, מאַיר מוק, שוואַרץ און די שוועס־טער ראַזע און חנה סאַסנא זיינען אַרעס־טירט געווארן.

אין דער קישענעווער פּאָליציי — וואו־הין, מען האָט געבראַכט די יוגנטלאַכע, האָט מען זיי געשלאָגן צוויי טעג מיט צוויי נעכט, מען האָט זיי געבונדן די הענט מיט די פיס, אויפגעהויבן ביז דער סטעליע און פון דער הויף געשליידערט אַראָפּ. די אָפּעראַציע האָט געדויערט אומ־אויפהערלאַך נאָר מיט קליינע הפסקות צו באַגיסן די אומגלויקלאַכע מיט קאַלטע וואַ־סער, כדי זיי זאָלן ניט חלש'ן.

בשעת דעם באַראַריזם האָבן די קרב־נות שטאַרק געיאָמערט און געגוואַלדעוועט און כדי זייערע געשריייען זאָלן ניט דער־הערט ווערן אין דרויסן האָט איין פּאָלי־ציי קאָמיסאַר געלאָזט דעם מאָטאָר פון פּאָליציי אוטאָמאָביל, אַזוי אַז דער רעש פון אוטאָמאָביל האָט פאַרהילכט די קרעכצן פון די געפּייניקטע. נאָך דער "אויספאָרשונג" האָט מען די אַרעסטיר־טע איבערגעגעבן צום מיליטערישן געריכט, און כאָטש דער לעצטער איז שטריינג גע־נוג צו קאָמוניסטן האָט דאָך דער מיליטע־רישער פּראָקוראָר ניט געפונען קיין שאָטן פון שולד, און האָט זיי באַפרייט אַז שום געריכט, אָבער די יוגנטלאַכע זיינען אַלע קראַנק, ראַוא סאַסנא שפּייט מיט בלוט.

אָט ווי אַזוי די אַדמיניסטראַציע האַנ־דעלט אין בעסאַראַביע, האָט געענדיקט ח' קאָזאַקליו, ווען די אידישע קינדער ווילן עפענען אַן אומשולדיקע ביבליאָטעק . . .

די "מייד אין מאַניטאָבאַ" וואָך

אָנפאַנגנדיק לעצטן שבת, און ביז דעם קומענדיקן שבת, ווערט אי־בער דער גאַנצער פּראָווינץ דורכגעפירט די יערלאַכע "מייד אין מאַניטאָ־באַ" וואָך.

אין משך פון דער וואָך ווערן די הענדלער פון דער פּראָווינץ געבעטן אויסצושטעלן פּראָדוקטן געמאַכט אין מאַניטאָבאַ אין רעקאָמענדירן זיי צו זייערע קונדן, און דער ברייטער גרופּע געבעטן צו קויפן מאַניטאָבער פּראָדוקטן, דאַרפן וואו פריינ זיינען ניט העכער און קוואַליטעט ניט נידע־ריקער, ווי פון די זעלבע אימפּאָרטירטע פּראָדוקטן.

די צוקונפט פון די פריערי פראָווינצן הייינגט אין זייער א גרויסער מאָס אָפּ פון דער אַנטוויקלונג פון זייערע אינדוסטריעס. דאָס ווערט באַזונ־דערס קלאָר איצט, ווען די וויכטיקסטע אינדוסטריע אין דער ווערסט, מאַכט איצט דורך א שווערן קריזיס, ווייל זי דאַרף אָנקומען צו אַן אויסלענדישן מאַרק, וואָס איז פאַרפרייצט פון תבואה. די מערב קאַנאַ־דער אַגריקולטור קאָן זיך אַזוי שטעלן פעסט אויף די פיס בלויז דאַן, ווען זי וועט זיין געזיכערט מיט א לאָקאַלן מאַרק פאַר אירע פּראָדוקטן, — דאָס הייסט, ווען עס וועט דאָ אויסזואַקסן א גרויסע אינדוסטריעלע באַפעלקע־רונג.

פאַר'ן לעצטן צענדליק יאָרן האָט מאַניטאָבאַ געמאַכט גרויסע שריט פאָראויס אויפ'ן געביט פון אינדוסטריאַליזאַציע. ביי היינטיקן טאָג ווערן שוין דאָ פּראָדוצירט ביי א טויזנט פאַרשיידענע אַרטיקלען פון שווערע מאַ־שינען ביז פאַרשיידענע קליינטיקיימען פאַר'ן טעגלאַכן געברויך.

די דאָזיקע פאַרשיידנאַרטיקייט פון אַרטיקלען איז בכלל ניט ערגער אין קוואַליטעט אין ניט העכער אין פּרייז, ווי וועלכע ס'איז אימפּאָרטירטע אַרטיקלען פון באַטערפענדיקן כאַראַקטער. אפט טרעפן זיי איבער די אימ־פּאָרטירטע דערמיט, וואָס זיי זיינען ספּעציעל צוגעפּאַסט צום לאָקאַלן געד־שמאַק און צו לאָקאַלע קלימאַטישע און אַנדערע באַדינגונגען.

די "וואָך" ווערט אויסגענוצט צו באַקאַנען די מאַניטאָבער בירגער מיט אָט דער פאַרשיידנאַרטיקייט פון אַרטיקלען וואָס ווערן פּראָדוצירט ביי אונז אויפ'ן אָרט, וואָס גיט אַרבעטס מעגלאַכקייטן דאָ צו צענדליקע טויזנטער אַרבעטער, און וואָס שאַפט א געזונטן באַזיס פאַר דער, ווייטער־דיקער עקאָנאָמישער אַנטוויקלונג פון דער פּראָווינץ.

אין פון די אייגנוואוינער פון מאַניטאָבאַ און די שכנות'דיקע פּראָ־ווינצן ווערט דערוואַרט, אַז זיי זאָלן באַקענען זיך מיט אָט די פּראָדוקטן און זיי זאָלן קויפן זיי פאַר זייער געבריוך ניט אָפּ אין משך ון דער וואָך, נאָר א גאַנץ יאָר. העלפנדיק זיך אַליין דורך העלפן דעם וואיקס און דער אַנט־וויקלונג פון די היגע אינדוסטריעס.

"פיש סטאָרס"

דער ענגלישער אויסדרוק "פיש סטאָרס", מיינט גוזמא'דיקע מעשיות, וועלכע מע זאָגט געמען מער ווי מיט א קערנדל זאַלץ. ע רגעמט זיך קאָנ־מיק דערפון, וואָס די וואָס פאַנגען פיש פאַר סאָפּערט האָבן אָפּט ריב צו דערציילן גוזמא'דיקע געשיכטעס וועגן די גרויס פון די פיש וואָס זיי איז געלונגען צו כאַפּן אויף זייערע וועגנטקעס.

מיט אַזעלכע "פיש מעשיות" וועט זיין רייך די אַמעריקאַנער קאָנ־גרעסיאָנעלע אויספאָרשונג וועגן קאָמוניסטישע אַקטיוויטעטן אין אַמעריי־קע. דורכגעפירט אונטער דער פּאַרזיצערשאַפט פון קאָנגרעסמאַן האַמילטאָן פיש, — א סימבאָלישער נאָמען . . .

די גאַנצע אויספאָרשונג פון די קאָמוניסטישע טעטיקייטן אין אַמע־ריקע איז קיין אויסגעבראָזענע איי ניט ווערט. ווייל דער גאַנצער אַמעריקאַ־נער קאָמוניזם איז ניט ווערט פיל מער. די רעגירונג און די געזעצגעבער באַ־נוצן זיך בלויז מיט דעם קאָמוניסטישן ענין און כלאָזן אים פאַנאַנדער. ווייל דאָס איז א גוטער מיטל אָפּצוצאָגן די אויפמערקזאַמקייט פון'ם עולם פון זיי־ער אייגענער הילפלאָזיקייט און אומטעטיקייט אין באַקעמפן די שווערע עקאָנאָמישע לאַגע אין לאַנד. און אַנווענדן די אייגן פינ'ם עולם אויף אימעץ אַנדערש.

די גרעסטע "פיש סטאָרי" אין דאָ די מעשה מיט די סאָוועטישע וויינ־ספּעקולאַציעס אויף דעם שיקאַגער מאַרק. מען וויל דעם פאַרמער איינשמ־עסן, אַז זיינע צרות נעמען זיך דערפון. וואָס די סאָוועט רעגירונג האָט ספּע־קולירט אויפ'ן מאַרק מיט'ן צוויקן דעם מאַרק. אין ערגסטן פאַל האָבן סאָוועטישע אַגענטן פאַרקויפט "קרין" אויפ'ן שיקאַגער מאַרק וואָ־סערע זיבן מיליאָן בושל וויינ (ווי די אויספאָרשונג צייגט). און דאָס איז דאָך ניט מער ווי א טראָפּן אינ'ם ים פון ספּעקולאַציעס אויפ'ן וויינ מאַרק, און דאָס קאָן דעם מאַרק ניט מער באַזוירקן, ווי א דין שפּעקעלע אינ'ם ראָד פון א מאַדערנעם הויך־קראַפטיקן לאָקאָמאָטיוו קאָן באַזוירקן זיין גאַנג.

איינער פון די חויפּט עדות ביי דער פיש קאָמיסיע איז א געוויסער דעלגאַס, געוועזענער וויצע־פּרעזידענט פון "אַמטאָרג", וועלכער האָט רעזיג־נירט און איצט אַרויס סודות פון'ם "אַמטאָרג", ווי בעסעדאָוסקי האָט אַרויסגענעמען סודות פון דער סאָוועטישער דיפּלאָמאַטיע.

אָבער אַזעלכע עדות זיינען, נאַטירלאַך, זייער וויניק באַגלויבט. זיי זיינען נאַטירלאַך־ווייז געגיגט שטאַרק מנגס צו זיין אין זייערע דערציי־לונגען, כדי צו באַרעכטיקן זייער פאַרדאַס. אַזעלכע מענשן, וואָס דינען יאָרן לאַנג דער סאָוועט רעגירונג און דערנאָך דערציילן זיי פאַר דער וועלט וועגן אירע פאַרדעכטיקע מעשים, צו וועלכע זיי אַליין זיינען געווען דירעקטע אָדער אומדירעקטע שותפים, זיינען ניט מער באַגלויבט, ווי די פיש־פאַנגער וואָס דערציילן זייערע נאַמאַריעזע "פיש־סטאָרס" . . .

"שווערע אַרבעט" און אַרבעטסלאָזיקייט

"שווערע אַרבעט, און א סך פון דעם סאָרט", — איז א מיטל רעקאָ־מענדירט קעגן דער איצטיקער שווערער עקאָנאָמישער לאַגע. פון א באַ־קאַנטן קאַנאַדער באַנקיר, אין אַן אינטערוויו.

מיר פאַרשטייען, אַז דער איצטיקער קריזיס איז א פּויער יוצא ניט דערפון, וואָס מענשן האָבן אָנגעהויבן פויקן זיך צו אַרבעטן, נאָר פאַרקערט, דערפון, וואָס מענשן וואָס ווילן אַרבעטן קאָנען קיין אַרבעט ניט קריגן.

מיר דאַרפן דערפאַר אויסטייטשן דעם פּראָמינענטן באַנקירס עצה אַזוי: דער קריזיס וועט זיך אויפהערן דאַן, ווען אָט די הונדערט מיט פּופּציק טויזנט אַרבעטסלאָזע אין קאַנאַדע וועלן קריגן "שווערע אַרבעט, און א סך פון דעם סאָרט". די פראַגע פאַרבלייבט דאָך אָב

באַקאַנטמאַכונג

דר. פרענקלין עדמאנדס אנאנסירט, אז ער באַנייט זיין

דענטאל פראַקטיק

נאך אן אפוועזנהייט פון עטלאכע יאר אין פארלויף פון וועלכער צייט ער האט געגער־מען א סך פאסט גראדואיט קורסן אין קאליפארניע, מזרח שטאטן און מזרח קאנאדע.

זיין אפיס איז פולשטענדיק אויסגע־שטאטעט מיט מאדערנע — אלע ארבעטן ווערן פינקטלאך געמאכט און די פרייזן ווערן געראלטן שטרייטג מעסיק אין אנ־קראנג מיט דער צייט. אלע ארבעטן גאַ־ראנטירט צו דער בעסטער צופרידנהייט.

DR. FRANKLIN EDMONDS
Cor. 8th Ave. and 2nd St. East
Over Princess Drug Store
PHONE M7070

DR. L. O. BEAUCHEMIN
פאסט גראדואירט פון מאנטרעאל אה שיקאגא.
צוויי יאר ספעציעלער סטודיום אין פאריז פראנקרייך.
ספעציאליטעטן
יורינארי, הויט קראנקהייטן, פרויען קראנקהייטן.
Ste. 201-202 Alberta Corner
Phones: Office M2011; House M1765
CALGARY ALBERTA

24 שעה צו אייער באדינונג
סיטי 50 סענט טעקסי
יעדער דרייווער א באשיצער, פרובירט אונז איין איינמאל
M 7766 M 9229
קאנטרי טריפס צו רעדוצירטע רייטס בענף און צוריק $5.00 פאר יעדן
חתונות א ספעציאליטעט
הויפט אפיס
206 8th Ave., East

Standard Motors Super-Service Limited
Cor. 1ST ST. EAST—7TH AVE.
PHONE M3466
יוניאן גאזאלין און אויל, קארס גע־וואשן, געפאלישט און געגריזט. קרעגן קויף אַא טייער סערוויס — דזשע־נעראל סערוויס צו אלע קארס.
הערי דווארקין מעל פארקינס

M 3433 M 9944
Bennett's 50c Taxi
24 שטונדן באדינונג
חתונה און שאפינג טריפס, $2 א שעה
פירסי בענעט, מענעדזשער
224 זיבעטע עוועניו, איסט
טעלעפאנירט פאר זאן רייטס

The Acme Tire Service
J. K. Creighton H3998 — Lovell Robinson H3308
עקספערט וואולקאניזינג און בעלט ספלייסינג
נייע טייערס און אקסעסארים
מיר קומען און דעליווערן
228-7th Ave. East Calgary

פארגעסט ניט אייערע טייערסטע
מיר מאכן
מצבות
ספעציעל דעזיינד פאר אידן
צו מעסיקסטע פרייזן
ALBERT J. HART
1821-2 St. East Phone M3601
CALGARY

MISS EVELYN MITCHELL, A.T.C.M.
איז גרייט צו געבן פידל לעסאנס צו אנפאנגער
Ph. W4446 1039-14 Ave. West

נאך עטלאכע יאר פאסט גראדואיט ארבעט אין ניו יארק און מאנטרעאל, האט
DR. F. H. WHEELER
דענטיסט אפיסעס אין
302 אלבערטא קארנער
וואו ער ספעציאליזירט זיך אין קראנקהייטן פון עופה'לאך און קינדער
Phone M 4466 Res. W 1731

ראיעלע אמאטאָרן פינישינג
מיר גיבן שטעלע באדינונג צו אלע פאנטרי אר־דערס פון אמאטארן פיניש־ינג, פאפיאינג א.א.וו. און אונזער ארבעט איז גאראנטירט.
שיקט אייער נעקסטן ראָל פילמס פאר הוידקלאר פיטער ארבעט און צופרידנהייט צו
CENTRAL PHOTO STUDIO
R. A. BIRD, Prop.
25 Central Bldg., Calgary, Alta.
Cor. 7th Ave. and Centre St.

אפיס שטונדן: פון 9 ביז 12, פון 1 ביז 6 און ביי אפאינטמענטס.
Swedish Massage Institute
עלעקטריק און סטים קאבינעט באדס, מאַסעמטאלע הילף צו פארקילונגען. מיר היילן סייאטיקא, לאמבעגא, מוסקול־רומאטיזם, נייוריטיס, רומאטאיד ארטירי־טיס, בראנישע פארשטאפונגען און הייר־פיווער געהיילט אין דריי טעג.
Phone M 2385
J. G. McKAY
Graduate Stockholm Institute
Chicago, Ill.
Ste. 334 Alberta Corner CALGARY

GERALD GOROSH, D.S.C.
Graduate from Dominion College of Chiropody
413 HERALD BLDG.
קאראקשאנס פון אלע פיס קראנקהייטן. שמערצאזע באהאנדלונג פון הינער אויגן, פארהארטונגען, אראפגעאלענע ארטשעס און א. וו. א. וו. טעלעפאן עס. 3644.
"הינקט אריין, שפאצירט ארויס"

פראדקין און שומיאטשער
באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריס
611 גרייט עקסטשענדזש בילדינג
אפיס טעלעפאנען:
M 7110 M 7148
רעזידענס טעלעפאן
M 1975
FRADKIN & SHUMIATCHER
Barristers, Solicitors, Etc.
Calgary Alberta

הונגעריק!
פרובירט אונזערע מאלצייטן
זיי ווערן צוגעגרייט פון די בעסטע קעכער
EMPIRE CAFE
227-EIGHTH AVE. E.
CALGARY
Mr. Luey Defoo, Manager

מיר געגיסן א סך פון אידישע ביזנעס, און מיר גאראנטירן אייער צופרידנהייט
קומט עסן אין
DOMINION CAFE
127-8 Ave. E. CALGARY M2132

פראָפעסאָר גרינגאַרי גאַרבאַוויצקי
וויאָליניסט
אנאָנסירט צו זיינע קאלגאריער און אויסערשטאָטיקע סטודענטן, אז ער האָט ווידער באַנייט זיינע 1930 מייסטער קלאַסן אין
No. 12--328 EIGHTH AVENUE WEST
Above MATTHEWS MUSIC HOUSE
Phone M3188 — APPOINTMENTS — 11-12 A.M.—4-5 P.M.
די פאָלגנדע ארטיסטן סטודענטן האָבן געגעבן רעסיטעל דורכן סעזאָן 1929—1930:
עוועלין פיערסאָן, לייאָניל גודמאַן, רימשאַרד סיכאַרן, רעבעקאַ נועקס
אלבערטא מיוזיקאל פעסטיוואל, 1930:
אפען וויאָלין קאָמפּעטישאָן—גאָלדענער מעדאַל ---------- מערי מאַקאַר
סיליאָר וויאָלין קאָמפּעטישאָן—גאָלדענער מעדאַל ---------- רעבעקאַ וועקס
אינטערמידיאיט וויאָלין קאָמפּעטישאָן—גאָלדענער מעדאַל העלען סוואַבי
פּריימערי וויאָלין קאָמפּעטישאָן—גאָלדענער מעדאַל --- נאָלאָ הענדערסאָן
פעסטיוואל סקאָלאַרשיפּ
הערלאַך פרי סקאָלאַרשיפּ ---------- מערי מאַקאַר
מיוזיקאל קלאַב סקאָלאַרשיפּ ---------- העלען סוואַבי
לוידים סטרינג אָרקעסטער, קאָנצערטע ביי גרינגאַרי גאַרבאַוויצקי
ערשטער פּריז, גאָלדענער מעדאַל
עקזאַמיניישאָנס פון אמאָשיאייטעד באָרד, אר.איי.עם. און אר.סי.עם.:
ל.א.ב.—קאָנצערט פערפאָרמער ---------- עוועלין פיערסאָן
אָרטאָנסירטער גרייד—האָנ. מעגשאָ ---------- דזשעק טשיל
מר. גאַרבאַוויצקי וועט, דורך דעם קומענדן סעזאָן, אָרגאַניזירן א דזשוניאָר אָרקעסטער און אנסאמבל קלאַסן אין פיאָנאָ, וויאָלין וויאָלא און טשעלאָ פאר אדוואנסירטע סטודענטן. פליט באַמערקט דעם נייעם סטודיאָ אדרעס.

אין אַרצט!
6 פאסט קארד פאטאס
פאר $1.00
לאזט ניט דורך די דאזיקע געלעגנהייט
LANE'S STUDIO
Phone M9041 CALGARY

Arcade Beauty Parlors
ספעציאליזירן זיך אין פערמאנענט ווייווינג, מאַרסעלינג, פינגער און וואסער ווייווינג
און אין אלע לייגס פון שיינהייט קולטור.
פאר אפאינטמענטס רופט אפ
M 3868

די גאָענטסטע זאך נאָכן פאַרברייגגען
קומט אין זעט פון וואנען אלע שעוואַלעי קאַרס קומען

General Supplies Limited
Calgary Chevrolet Dealers

Calder's Garage
גאַז, אויל, טייערס, אקסעסאָרים, גריזינג, בעטערס רעטשאַרדזשד, וועלדינג און א. וו.
Cor. 12th Ave. & Centre St., N.
Phone H2525

פראָמינענטער גייסטלאכער דערציילט זיין געשיכטע

רעוו. מתאמאס בינגהאם, פון לאנדאן, אנט., שרייבט: "מיט 9 מאָנאַט פריער, איידער איך האָב געגעבן אייער "וואנדער העלט רעסטאָראַר" האָב איך געקריגט פון אנאָפאן פון שווינדלעניש. זייער אפט מיט קראנקהייטן. אין 1916 האָב איך געוואוגן 198 פונט און איך האָב אַרלאָרן וואָג בין איך האָב געוואוגן 145 פונט. לעצטן האַרבסט האָב איך אנגעפאנגען צו נעמען אייער "וואנדער העלט רעסטאָראַר". קורץ נאכדעם האָב איך מער ניט געקריגט פון אנאָפאל פון שווינדלעניש און איך האָב מער ניט געבראכן, און איך האָב גוט גע־שלאפן. אין קלייניקייטן אַרן פיך ניט ווי פריער. די מיטעלדיגע פון מיין קיך און אנגענעמישאן האָבן באַטערט די ענדערונג אין מיר, און דאס ניט מיר א געלעגנהייט צו דערקלערן צו זיי די אורזאך פון מיין פארבעסערונג, איך קאָנט זיך באַנוצן מיט דיזן ברייוו ווי אייער וואנדע.
אויפריכטיק אייערער,
רעוו. מתאמאס בינגהאם,
210 איסט סטרים, לאנדאן, אנט.

מאַנופעקטשורט ביי
GEORGE HARRIS, Herbalist
507-24th Ave., W., Calgary, Alta.
Phone M3493
צו פארקויפן אין אלע דראג סטארס

צו אלע אידן פון קאלגארי און אומגעגנט
ווינשן מיר צו אנאנסירן אז מיר האָבן דערעפנט דעם נייסטן און גאַנץ מאָדערנעם קאפע שאפ און רעסטאראן אין מערב קאנאדע
בוכשטעבלאך ניי
מיר לאדן אייך איין צו באזוכן אונז און איבערצייגן זיך אליין
York Coffee Shoppe
YORK HOTEL
7TH AVE. AT CENTRE ST.
CALGARY

אלע האָבן ליב גוטע פיש
מיר האָבן די בעסטע פיש צו יעדער צייט, ניט אונז אייער נעקסטן אדרעס.
פרובירט
אונזערע געריכערטע לאקס און געזאלצענע הערינג
אין
Billingsgate Fish Markets
3 Stores:
222-8th Ave. E.; 107-7th Ave. W.
835-17 Ave. W.
CALGARY :: ALTA.

Dr. Jamieson
CHIROPRACTOR
קיין מעסער, קיינע דראגס, עקס רעי סער־ווים. באראטונג פריי. ספעציאליזירט זיך אין אינאנסייל פאראליזיס
308 McClean Blk., Calgary, Alta.
Phone M7568

PARISIENNE FUR SHOPPE
פארס געמאכט צו אָרדער
רעמאדעלט, פארריכט, רילייגד און געהאלטן אין סטארעדזש
אונזער מאטאָ:
צופרידנהייט, ערשט־קלאסיקע ארבעט, קוואליטעט און זייער מעסיקע פרייזן.
M 5760 1203-1st Street West
CALGARY, ALTA.

מיט גרוסן
A. L. HESS
Photographer
מיר ספעציאליזירן זיך אין ערשט קלאסיקער ארבעט
ווען איר דארפט
בילדער פאר חתונות, פאר קינדער
זעט אונז
Royal Bank Chambers Bldg.
CALGARY

(פארזעצונג)

איין זאך האָט דעם אלטן פארדראסן און דאס איז וואס דזשעק פאלוואן האָט אים ניט געזאגט וואוהין ער האָט די גרי־נע חיה מיט איר טאכטער פארפירט. עפעס איז דזשעק געווארן אן אנדער מענש זייט ער איז געקומען צוריק, ער זעט אויס זייער כמורנע און פארדריס־לאך, ער האָט אויפגעהערט צו רעדן פיל און אויף אלע פראגן וואס ער, דער אל־טער פעטער יאנקל, האָט געשטעלט ווענן די צוויי גרינע, האָט דזשעק גארניט גע־ענטפערט, און וואס נאך מער, ער האָט אויפגעהערט צו גיין צום פעטער יאנקלען אין הויז.

— דאָ איז די געשיכטע ניט גלאט, — האָט דער פעטער יאנקל געמורמלט צו זיך, — עפעס האָט פאסירט, און איך האָב מורא אז דזשעק קאן נאך ווערן א "סקווי־לער". צו האָט ער זיך ניט צוזאמענגע־רעדט מיט דער פאליציי און וויל ארויס־נעבן אונזערע סודות? דאך איז עס אומ־מעגלאך, ווארום דזשעק וויים וואס עס איז דער סוף פון א סקווילער, און ער וועט ניט. ווענן גיין אין געפאר; אבער וואו איז ער? פאר וואס וויזט ער זיך ניט? און דאָ האָבן מיר דורכצופירן א גרויסן דזשאב, פאר וועלכן ער איז אונז זייער גוטיק. חברה איז אומגעדולדיק, חברה האָט שוין פון לאנג אן אויג אויפן סייף פון ניסל'ס פאון שאפ, וואו מען האפט צו געפינען א הייבשע מטבע; אבער וואו איז ער, דזשעק?

ווערנד דער פעטער יאנקל האָט זיך גע־וואונדערט איבער דער ענדערונג פון דזשעק'ן, איז זיין טאכטער סערע געווען אין הויז און זי האָט זיך אויף געפרעגט און געוואונדערט וואס עס איז געווארן מיט איר געליבטן דזשעק, פארוואס ער קומט ניט צו איר.

די שיינע און יונגע מיידל, וועלכע איז געווען שטארק אנטוויקלט, ניט נאך אי־רע יארן, איז האלב זיצנדיק און האלב ליגענדיק געזעסן אויפ'ן לאנדזש, אנגע־שפארט אין א קישעלע און זי האָט מיט פארדרס געביסן אירע ליפּן. זי האָט געטראגן א ברייטע זיידענע קימאנע מיט גאנץ קורצע ארבל, אז אירע צארטע ווייר־כע פולע ארעמס זיינען געבליבן נאקעט. איר לאנגער ווייסער האלז איז געווען דעקאלטירט טיף צו דער ברוסט און דורך דעם דינעם זיידענעם מאטעריאל פון איר לויזער קלייד האָבן לייכט געציטערט אירע פרעכטיקע פארמען, און דורך אי־רע זיידענע זאקן האָבן זיך ארויסגעזעען אירע שיינע פיס.

זי האָט געקלערט ווענן איר געליבטן דזשעק'ן, וועמען זי האָט שוין ניט גע־זעען זייט אייניקע טעג און זי האָט זיך געווונדערט וואס מיט אים איז געווא־רען. ער פלעגט דאך קומען צו איר יעדן טאג און פלוצלונג האָט ער זיך אויפגע־הערט צו וויזן, — האָט ער איר אויס־געהערט צו ליבן, אדער האָט ער נאר געקראָגן אן אנדערע?

אירע געדאנקען זיינען איבערגעריסן געווארן דורך א קלאפ אין טיר און עס איז אריינגעקומען דער דיקער דזשעק.

ער איז א ווייל געבליבן שטיין ווי געבלענדעט פון איר שיינקייט. אזוי ווי־צענד האָט ער איר נאך קיינמאל ניט גע־זעען, און זיינע ליידנשאפטלאכע בליקן האָבן זיך איינגעגראָבן אין איר שיינעם געשטאלט.

— איך האָב געמיינט אז איך וועל דא טרעפן דעם אלטן, — האָט ער גע־זאגט, אזוי ווי ער וואלט זיך געוואלט פארענטפערן, — וועט דער אלטער באלד זיין צוריק? און וואו איז דזשעק? איז ער דא געווען הייגט?

— איך ווייס ניט וואס מיט דזשעק'ן איז געווארן, — האָט די שיינע מיידל גע־ענטפערט פארדרויסלאך, — ער ווייזט זיך ניט די לעצטע צייט.

א בייזער שהיבל האָט זיך געוויזן אויף די ליפּן פון דעם דיקן דזשעס. ער איז געווען דזשעק'ס קאנקורענט אין סע־רע'ס ליבע און ער האָט איצט געוואלט אויסנוצן די געלעגנהייט.

— אזוי? — האָט ער געזאגט, — דזשעק האָט אויפגעהערט צו קומען אהער? — איך ווייס פון וואנען דער העכט שמעקט.

סערע איז אויפגערעגט געווארן און זי האָט אויסגערופן:

— קום אהער דזשעס, זעץ זיך דא לעבן מיר און זאג מיר וואס דו מיינסט מיט דיינע ווערטער.

— דזשעק האָט בעסערס צו טאן ווי צו באזוכן אלטע פריינט, — האָט דזשעס געזאגט גיפטיק, — ער פארבריינגט איצט ביי זיין געליבטע, וועלכע ער האָט דער־טאפט אין די מאונטיינס.

אין סערע'ס געזיכט האָבן זיך געביטן אלע פארבן.

— דזשעק האָט א געליבטע? — האָט זי ווייך אויסגעשריען, — ווער איז זי?

— איך ווייס ניט ווער זי איז, — האָט דזשעס געענטפערט, — אבער מיט עטלאכע טעג צוריק האָב איך באזוכט אונזער באדרינג הויז אין די מאונטיינס האָט מיך די מיסעס פארטרויט אז דזשעק האָט זיך דארט פארשלאפן אין א צימער מיט א שיינער מיידל. ווען ער איז ארויס צו אונז האָב איך אים קוים געקאנט דער־קענען. ער איז געווען גוואלדיק אויפגע־רעגט און מען האָט אים גארניט געקאנט רעדן. ער האָט טאקע אויסגעזעען ווי פאר ליבט ביז איבער די אייערן.

סערע איז אויפגעשפרונגען. זי האָט זיך געפילט טיף באליידיקט אין איר פרויען געפיל וואס איר געליבטער האָט איר פארבינט אויף אן אנדערער.

— ניין! דאס טאר ניט זיין! — האָט זי אויסגערופן ליידנשאפטלאך, — יענע מיידל מוז אפגעראמט ווערן פון וועג, דזשעק דארף איר ניט ליבן!

— ווייל איר ליבט אים? — האָט דזשעס געפרעגט שטענדיק, — אבער איך וויל אייך זאגן, סערע, אז איך האָב אייך געהאלטן פאר א קלוגערן ווי איר זייט. די בעסטע ראכע פאר א פרוי אז דעם מאן, וועלכער איז איר געווארן פארש, איז אים צו פארראטן און זיך אי־בערצוגעבן צו אן אנדער מאן, ווארום קיין מאן קאן ניט פארטראגן דעם גע־דאנק אז די פרוי, וועלכע ער האָט גע־האלטן אין זיינע ארעמס, ליבט אן אנדער רען, כאטש ער אליין האָט איר אוועק־געווארפן.

און דער דיקער דזשעס האָט זיין פיי־לאזאפיש דערקלערונג פארשטארקט דער מיט וואס ער האָט איר אומגעארמט און ער האָט איר צוגעדריקט צו זיך.

— אבער איך ליב דאך דזשעק'ן, האָט זי זיך אנגערופן.

— נארעלע, פארוואס זאלסטו זיין אנ־דערש ווי ער? — האָט דזשעס, דזשעקס פריינט, ווייטער גערעדט, אפפרעסנדיק א גליענדיקן קוש אויף אירע ליפּן, — ווען ער מעג האָבן אויסער דיר נאך איינע, טא פארוואס זאלסטו ניט האָבן אויסער אים נאך איינעם?

— אבער וועסט יענע פארהאסטע מיי־דעל אפראמען פון וועג? — האָט זי געפרעגט, זיך צודריקנדיק נאך פעסטער צו דעם דיקן דזשעס.

(ווייטערעס קומט)

קאַפּ שמערצן
רומאטיזם
נוראלדזשיא
לאמבעגאָ
נוריטיס
אט האט איר א שנעלע הילף!

איר קאָנט ניט אלע מאל זיך פארגינען
צו סטאפן אייער ארבעט צוליב א קאפּווייטיק, אבער איר קאָנט אלע מאל קריגן א הילף פאר אזא ליידן! איינער אדער צוויי אספירין טאבלעטס וועט פאר־לייכטערן אייער שמערצנדן קאפּ צו יעדער צייט. פולשטענדיק אומשעדלאך; ווערט ס'איז א ווירקזאמער מיטל קעגן שמערצן, וואס ווערט גענומען פון מיליאנען מענער און פרויען ווען זיי האָבן א פארקילונג, א קאפּווייטיק; נוראלדזשיא אדער נוריטיס; רומאטיזם, לאמבעגאָ, שמערצנדע גלידער, א.ד.ג. לעזט די אויסגעפרובירטע ריזולט שאנס וואס קומען מיט אספּירין און באַ־גרייפט וויפל ליידן די דאזיקע טאבלעטס קאָנען אייך פארשפאָרן. אספּירין האָט די מעדיצינישע באשטעטיקונג. עס גרייפט ניט אָן די הארץ, איר ווייסט וואס איר נעמט. אויף יעדער באקס געפינט זי דאס וואָרט

TRADE MARK REG.
BAYER ASPIRIN

קאַלגאַרי
געזעלשאפט. נאַטיצן

מינוטע שומיאטשער, קאלגאריער וואונדער קינד, קאמפּאזיטאָר און פּיא־ניסטן, האָט געגעבן דעם 26טן איר רע־סיטל אין האָטעל פאליסער, פאר איר אפ־פארן קיין נייריארק, וואו ז'ווט שטודירן מיט ערנעסט האָטשיסאָן פון וועלכן זי האָט געקראָגן א סקאלערשיפּ.

עס איז געווען אן עולם פון א 600 מענ־שען, און מינוטע האָט זיך אויסגעצייר־בענט מיט דער פיינער פּראגראם וואס זי האָט גענעבן. דער עולם איז געווען באַ־גייסטערט פון איר שפּיל און מוזיקער האָ־בען פאראויסגעזעען א גרויסע צוקונפט פאר דער יונגער מינוטע. פאר־שייידענע אָרגאניזאציעס און פריינט האָט צוגע־שיקט בוקעטן בלומען מיט מתנות, און די נאַצע בינע איז געווען ארומגערינגלט מיט בלומען. איר פּראָגראם איז באשטאנען פון מאצארט, בעטהאָווען, אפּאשיאנאַ־טא, שאפּען, דעבוסי, ליסט און אירע איי־גענע קאמפּאזיציעס.

זי איז א סטודענטן פון מרס. ענבערט. זי מיט איר מוטער פאָרן אָפּ קיין ניו־יאָרק דעם 5טן אקטאבער.

* * *

קאַלגאריער בתי מדרשים זיינען געווען געפאקט, און אידן האָבן געדאוונט דורך די יום־טוב'דיקע טעג.

* * *

2000 דאָלאר איז געשאפן געווארן פאר רעריק. 1500 דאָלאר פאר קאַלגאריער תלמוד תורה.

* * *

מר. און מרס. ז. קופּער, פון ווינניפּעג, זיינען די געסט אין קאַלגאַרי פאר יום טוב ביי מר. און מרס. א. קופּער.

* * *

מיט א קאַלגאריער לופט־פאסט עראָפּ־לאן האָט זיך אן אומגליק געטראפן. דריי קאַלגאריער מענטשן זיינען געווען קרבנות. מען גלויבט, אז צוליב דעם טומאן איז דער עראָפּלאן צו דער ערד געפליגן ניט וויסנ־דיק די הויך.

* * *

א גרויסע אפיציעלע פייערונג ווערט צו־געגרייט פון דער פרץ שול געזעלשאפט, פאר די ניי. לערער פון פרץ'שול. מען דערוואַרטעט א גרויסן עולם צו דער פיי־ערונג, ווייל עס איז צוגעגרייט א פיינע פּראָגראם.

* * *

5 קאַלגאריער אידישע סטודענטן זיינען אפגעפאָרן שטודירן אין עדמאָנטאָנער אר־ניווערסיטעט.

דריי אודישע סטודענטן פאָרן שטודירן אין דער ישיבה פון שיקאגאָ.

* * *

מעיאר דייווידסאָן האָט פלעגער פאר ווי־אַרבעט אין קאַלגאַרי, וועגן, ברוקן, סאבוועיס. דאס וועט דערנרייכן איין מיל־ליאָן דאָלאר, און די סומען זיינען שוין באשטימט געווארן פאר דעם, דאס וועט אויך העלפן דער ארבעטסלאזיקייט סיטו־אציע דא אין שטאט.

* * *

די פריינן פון קאַלגאריער אויל אקציעס האָבן זיך לעצטנס געהעכערט, כאטש די אלגעמיינע דעפּרעסיע הערשט נאך אין דעם וויינ מארקעט.

* * *

פריילין פרידא קרעמער, א שוועסטער צו אידעט דייטאנד, איז קיינטיקע וואך אנגעקומען פון פוילן.

פרידא קרעמער איז א געוועזענע העכ־רייאישע לערערן.

* * *

דעם סעזאָן דערוואַרט קאַלגאַרי צו האָבן פארשטייער פון דער אידישער לימעראטור, מען האָפט אז לייוויק וועט דא זיין אין אקטאבער.

די קאַלגאַרער פרץ שול געזעלשאפט וועט אָרגאַניזירן א סעריע לעקציעס פאר פרץ הירשביין, וועלכער וואוינט איצט אין קאַלגאַרי, און אלע געזעלשאפטן וועלן קאָ־נען אויסנוצן די געלעגנהייט!

* * *

פריילין שרה זיסלמאן האָט זיך צוריק־געקערט פון סעאטעל, וואו זי האָט פאר־בראכט א פאר מאָנאטן.

* * *

מר. לייזער לעווי איז אפגעפאָרן קיין מאָנטרעאל געשעפטלאך.

* * *

מר. מאיער באלד, פון מאָנטרעאל, האָט דא פארבראכט יום טוב.

מר. און מרס. סאלאמענסקי, האָבן גע־פראָוועט א חנוכת הבית פאר א גרויסן עולם פריינט, וואו זיי האָבן גוט פאר־בראכט.

* * *

מר. דוד פאסטערניאק, קאַלגאריער ווייסנשאפטס בעמיקער, וועלכער איז אנ־געשטעלט ביי דער קאנאדער רעגירונג, האָט דא פארבראכט יום טוב ביי זיינע על־טערן.

* * *

זייער א פיינער אוונט איז געגעבן גע־ווארן אין דער הויז פון הערי און הילדע סמיט, אין זייער הויס, צום אפּפאר פאר שרה וויינער, פרוי פון דעם מוזיקער לא־זאר וויינער. עס זיינען אנוועזנד געווען די גאנצע שומיאטשער פאמיליע. עס איז סערווירט געווארן א פיינער מאָלצייט. פרץ הירשביין איז געווען דער פארזיצער פון א אוונט, מען האָט זיך באמת געפילט ברידערלאך און א נוטמוטיקע פריילאכ־קייט האָט אלעמען באהערשט. הערי סמיט האָט פרעזענטירט שרה וויינער, מיט שיי־נע מתנות און געוואונשן איר מיט איר זון, יחודי, א גליקלאכע רייזע.

* * *

די חתונה פון לואי פערלמאן מיט איר דע ראזען, איז פארגעקומען אין דער הויז פון א. פערלמאן. עס איז געווען א באלע־באשיעד חתונה און מען האָט אויך געשא־פען $32 פאר דער פרץ שול און $16 פאר דער תלמוד תורה.

מר. ל. פאפּערני איז געווען פארזיצנ־דער.

* * *

דריי דאמען פון פריען קאונסיל האָבן געגעבן א פריען נאכמיטאג פאר פריען וואס איז געווען א גוטער דערפאלג.

דאס קינד פון זינד
די געפאנטסטע מיסטיק און די העכסטע אייפעלע געפיל ווערן אר־ס־עזאלט אין דעם דאזיקע מערקווירדיקן און העכסט שפאנענדן ראמאן.
פון א. ד.

"איך האָב עס זייער ליב מאָס"
Fry's
מוטערס—עס איז ניטא קיין בעסערע שפּייז אין דער נאצער וועלט פאר וואסכנדע קינדער ווי פרי'ס קאקאָ
דאס האָט עלעמענטן אויפצובויען יעדן טייל פונם מענשלאכן קערפּער און אין זייער עקאנאמיש ווייל עס דערהויכט דאס געזונט און ענערגיע צו אזא קליינעם קאסט.
פאלגט נאך ווי אייערע קינדער וואסכן מיט רויטע באקן און פונטער ווען מען גיט זיי א טעגליכע קאפּע פריי'ס, דאס העלפט צו האלטן זיי פריי פון פארקילונגען און קראנקהייטן.
שרייבט פאר פרייען רעסיפּ בוך.
FRY'S PURE BREAKFAST COCOA
J. S. FRY & SONS (Canada) Ltd., Montreal
294

Classified Section קלאסיפייד סעקשען

סמ'צייערע פריין פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג:

איין מאל, 5 ס.	פאר "אייטם לאסט"	פאר 3 מאנאטן	$2.15
פאר א וואך, 20 ס.		פאר 6 מאנאטן	$4.00
פאר א מאנאט, 75 ס.		פאר 1 יאר	$7.50

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

טענץ יערע נאכט אין אונזערע קלאסז מיט ווינינפעג'ס בעסטע טענצער
גוטע פארטנער פאר אלעמען
קאמפליט קורס, פרוואט לעסאנס $5.00.
PROF. AND MISS SCOTT
200 Portage Ave. Next Lyceum. 88 106

BANDY BROS.
לערער פון אלע סטיילס טאנץ און סטיידוש טענץ. קינדער און דערוואקסענע.
סטודיא:
505 Winnipeg Piano bldg.
טעלעפאן 26 526

מיטשעל און מיטשעל
רעניסטרירטע פעטנט אטארניס, 718 מעקאינטייר בלאק, ווינינפעג. פעטנטס, טרייד מארק געזומען אין אלע לענדער. רייזאנאייבל טערמס. טעלעפאן 88 747

מרס. י. פערלמאן
דרעסמאכערין
נייעסטע פאל מאדעלן
דרעסעס און אוטפיטס
מעסיקע פריין
482 Balmoral St. Ph. 30 902

געלט !
פאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק.
רייזאנייבל ריינטס. פינסטלאכע באדינונג.
שטריינג פארטרויליך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
738 Somerset Block, Winnipeg.
Phone 24 789

R. B. ORMISTON
פלאָריסט
צוויי סטארס צו אייער באדיענונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בחמעון טעלעגראפירט איבעראל

לייף אינשורענס
בעסער צו האבן. א פאליסי און ניט דארפן עס, איידער דארפן דאס און ניט האבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

דיינקט !
אידישע יום טובים מיינונג נייע סוטס און אוועדקאוטס
געניים אדער פארטיק געמאכט
$25
SCANLAN & McCOMB
417½ PORTAGE AVENUE
טעלעפאן 22 282

:: צו פארזענטן ::
FOR RENT

צו פארזענטן א רום אין א פריוואטער נייער היים, סינגל אדער דאפל, לעבן מיין סט. 178 מעטראפאן עווע. טעל. 52 848.

צו פארזענטן א זעקס רום הויז. זיך ווענדן צו
MISS PATTERSON—465 Flora Ave.

4 רום סוויט, גרויסע ליכטיקע צימערז, אין קלייד בלאק, 395 סעלקירק עווענוי. רענט בלויז $40.

5 רום סוויטס אין נייע מאדערנע בילדינגס, מיט אלע באקוועמלאכקייטן. רענט $60 א מאנאט.

7 רום פולי מאדערן הויז איסט פון מיין סטריט. רענט $35.

סטאר מיט 8 פולי מאדערן רומס אין נארט ענד, אויף גוטן קארנער. רענט בלויז $55 א מאנאט.

ח. פערלמאן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main St. Phone 51 000

צו פארזענטן א פינף רום סוויט, הייסע וואסער, עלעקטריק אויוון. זיך ווענדן אין 576 קאלערדזש עווענוי. —

צו פארזענטן א 4 רום סוויט, נייע דעקאראירט, אין דאזגלען אפארטמענטס. לויפנ־דיקע הייסע וואסער, עלעקטריק אויוון, בויליקע רענט. מען קאן אריינזעהן צו יעדער צייט. טעלעפאנירט 51 254.

צו פארזענטן א געפורניש־טע אדער ניט געפורניש־טע רום, מיט אדער אן באדד, זיך ווענדן אין 471 קאלערדזש עווענוי.

רעדוואוד אפארטמענטס
פארנער מיין און קאלערדזש, א גרויסער, צוציענדיקער פיר רום סוויט אין דעם פא־פולערן בלאק, איצט צו האבן פאר $52.50 א מאנאט. געלעפאנירט צום קערטייסער.
175 55.
The Empire Loan Co.
Agents
701 Union Trust Building

NOKOMIS BUILDING
האדגרייזן און קאמבערלענד
ווינשנסווערטער גראונד פלאר ספייס צו פארזענטן. פאסיק פאר לייכטער מאנופעקטשורינג אדער אפיסעס. ניי־דעריקער אינשורענס רענט.
THE J. McDIARMID CO., LTD.
201 Nokomis Bldg. Phone 26 294

צוויי 5 רום סוויטס אין א נייער אפארט־מענט הויז, אוק פלארס, פרענטש טירן, עלעקטריק אויוון. רענט 50 דאלאר.

צוויי 5 רום באנגאלאוס, אוק פלארס, פרענטש טירן און א גרויסע גלעזערנע וועראנדע. רענט 25 און 30 דאלאר. זיך פרעגן באלד, אין 84 סאלטער סטריט, טע־לעפאן 600 29.

צו פארזענטן א גראסערי און קאנפעקשאנ־נערי סטאר אין אן אויסגעצייכנטער לאר־קיישאן. קיין סטאק אינבערצונעמען. די פיקסטשורס קאנען געקויפט ווערן בייליק, אדער גערענטעט ווערן. א גוטע געלעגנ־הייט פאר'ן לייכטיקן מאן. די סטאר האט 7 רומס פולי מאדערן. קאן גערענטעט ווע־רען מיט אדער אן די רומס. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 1706.

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

פריוון דרעס סטאר, גוטער פעגנט און א גלענצענדע ביזנעס פאר א פרוי־אן מיט א קליינעם קאפיטאל. איבערצייגנדע אויס־קוקנדע ווערן אייך צופרידנשטעלן. פרעגט זיך באלד אן. ביי שעפס איידישענסיס.

א 8 רום הויז אין סטעלא עווענוי, ניט ווייט פון מיין סטריט, שיינע ליכטיקע צי־מערן מיט אלע מאדערנע איינריכטונגען, ניי אויסגעדעקאירט. מוז באלד פאר־קויפט ווערן. זעט זיך באלד מיט אונז. די הויז וועט אייך זיפער געפעלן און דער פריז איז זייער ביליק.

צו פארענטן
סוויטס פון 2 ביז 5 רומס. אין 12 פארשיידענע בעסטע אפארטמענטס. פרייז פון 25 ביז 65 דאלאר.

אויב איר דארפט א סוויט אדער א הויז קריגט ביי אונז דעם גרעסטן אויסוואל, אן אנקאנג מיט אייער געשמאק און פאר דעם פריז וואס איר דארפט.

געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט. אינשורענס פאר אלערליי צוועק.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 761 55 און 807 58

צו פארקויפן א הויז אויף מאטעסאן עוו. נאענט צום בית יתומים. א פולשטענדיק מאדערנע הויז. פריש רעמאנטירט איבע־ראל. 7 רומס און צוויי שיינע בער רומס אין "אטיק". הייסע וואסער באהייצונג. אלע באקוועמלאכקייטן. א בארגען. טע־לעפאניט 56 422 פאר אפאינטמענט.

עקסטרא באַרגען
קרעדענזא מאדעל ארטאפאניק וויקטרא־לא, געפרייזט ניי $385. וועל פארקויפן פאר $105. אינסטרומענט אין ערשט קלאס־סיקן צושטאנד.
טעלעפאָנירט 54 855

צו פארקויפן א פערשען לעם לאוט, גע־טרימט מיט סייבל. סייז 38. טעלעפאניר־טט אונטן 53 822.

צו פארקויפן א שיינע זעקס רום באנגא־לא אויף פאלעדזש עווענוי, נאענט צו סאלט־מער סטריט. ניי. $4.800. $1.500 שעה. באלאנס טערמס. באלדיקער באזיץ.
SCHADEK & CO.
311 McIntyre Block Phone 22 782

געשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

צו איבערנעמען א סטאר מיט א זעקס רום וואוינונג, אין א גוטן לאקיישאן. רענט בי־ליק. זיך ווענדן ד. א. וו. באקס 1564.

דאָנערשטאָג, ערשטע פאָרשטעלונג אין קווינס

דאנערשטאג אונז, דעם צווייטן אק־טאבער, מוצאי יום כפור, וועט די נייע אנגקומענע יוניאן טרופע, אויפטרעטן צום ערשטן מאל אין ווינינפעג אין א שיי־נער לעבנס בילד אין דריי אקטן, פון ב. יוסף "אין ראד פון לעבן" מיט מארים קראנער און דזשאנעט פאסקעוויטש אין די הויפט ראלן, צוזאמען מיט אן ערשט קלאסיקער טרופע.

מיידט אויס דעם "ראש", אין באזארגט זיך מיט טיקעטס הייטן. די גאנצע בינע איז ניי דעקארירט געווארן, און ספעציע־לע סצענאריעס זיינען געבויט געווארן פאר דער פארשטעלונג, א גוטער ארקעסטער וועט שפילן. זעט די דאזיקע ערשטע פאר־שטעלונג.

פרייטאג און שבת, דעם 3טן און 4טן אקטאבער וועט אויפגעפירט ווערן "קע־רנען פון מיין האַרץ", זייער א שיינע אפע־רעטע מיט שיינער אידישער מוזיק אין דריי אקטן פון וויליאם סיגאל.

אלע דריי פארשטעלונגען וועלן אויפגע־פירט ווערן פון מארים קראנער, מוזיק פון סעמועל פויגלגעסט און אויסגעשטאטעט פון אלזידאר קליין.

—(::)—

"דער קיבעצער" אין רידזשענט טעאטער

אט האט איר א געלעגנהייט צו זעען א בילד אין אויסצולאכן זיך־וויפיל אייער הארץ גלוסט. איר האט געוויס געהערט פון דער דאזיקער בילד, פארפעלט עס ניט צו הערן און זעען הייטן, מארגן און דאָ־נערשטאג. דער באריטער אידישער מו־ווי קאמיקער הערי גרין טרעט אויף אין דעם בילד אין א העכסט קאמישער ראל, און ער זינגט דאס פאפולערע ליד "ראַ־זשינקעס מיט מאנדלען". זעט און הערט עס אין רידזשענט טעאטער, זאגט אייערע פריינט וועגן דעם. זיי וועלן אייך דאנק־באר זיין ווען זיי וועלן זעען דאס דאזיקע בילד־נעדיינקט דעם נאמען — "דער קי־בעצער". — הייטן, מארגן און דאָנערשטאג אין רידזשענט טעאטער.

בתיה־האדע שוקסטער
אונזער הארציקסטן מיטגעפיל און טרייסט, די פאר'יתומ'טע קינדער און זייערע משפחות.
י. ב. בלאשטיין און פאמיליע
מ. מ. בלאשטיין און פאמיליע
ח. י. בלאשטיין און פאמיליע

NEW PALACE THEATRE
היינט און מארגן
"ווילד קאמפאני"
קאמעדיע־פאקס נייעס

QUEENS THEATRE
מארים קראנער, דידעקטאר דזשא. גרינבערג, גענעראל מענעדזשער דזשיזיאק יונגמאן, מאַ. מענעדזשער.

צו דער ערעפענונג פון נייעס סעזאָן 31—1930
וויליקאמען אונזערע געסט !
די אידישע אקטיארן יוניאן פרעזענ־טירט די צוויי באליבטע קינסטלער
מאָרים קראַנער
און
דזשאַנעט פאַסקעוויטש
צוזאמען מיט א געקליבענער קינסטלער געזעלשאפט, אנפאנגענדיק
דאָנערשטאָג אָוונט אָקט. 2
(מוצאי יום־כפור)
אין א פראכטפול שיין לעבנסבילד
אין ראָד פון לעבן
אין דריי אקטן, פון בן יוסף
פרייטאָג און שבת, אָקט 3-4
די שיינע זיסע האַרציקע אפערעטע, מיט שיינער זיסער אידישער מוזיק
קענינן פון מיין האַרץ
אין 3 אקטן, פון וויליאם סיגעל
עקסטרא ! עקסטרא !
א ספעציעלער פראגראם און א שיינער
קאָנצערט
וועט אויפגעפירט ווערן
זונטאָג דעם 5טן אָקטאָבער
אלע דריי פארשטעלונגען ווערן אויפ־געפירט פון מארים קראנער
מוזיק פון סעמועל פויגלגעסט
אויסגעשטאטעט פון אלזידאר קליין
אונזער קאמפאני:
מענער: פערסאנאל—מארים זילבער־שטיין, אלזידאר קליין, חיימי ראפא־פארט, מארים אפעל, חיימי פיינשטיין און סעמועל פויגלגעסט
פרויען: פערסאנאל—עני שאפירא, סילי ריפצין, פוידל פויגלגעסט, פאולין שיינער און מארא קראנער

REGENT THEATRE
מיין סטריט ארום לאנאן
דינסטאג, מיטוואך און דאָנערשטאג
סעפט. 30 און אָקט. 1 און 2
די גרעסטע דורכאויס ריידנדיקע געלעכטער סענסאציע פונם יאר
הערי גרין
אין
"דער קיבעצער"
הערט הערי גרין זינגען
ראזינקעס מיט מאנדלען
אויך
א דורכאויס ריידנדיקע קאמעדיע
א סקרין סנעפ שאט
פאקס מואוויטאן נייעס

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפינג סערוויס
ס. א. פארטינאל
— מיט —
דזשא. לוס און קאמפאני
Chartered Accountants, Auditors
204 ווענינג בלאק, טעלעפאן 23 942
רעזידענס פאן 24 524

זעט עס היינט!
איר וועט האבן פארגעניגן צו זעען די אויסשטעלונג פון דאמעסטיק און אינדוסטריעלע גען איינריכטונגען אין אונזערע שאפס אויף
אסיניבאין עווענוי
טעלעפאָנירט 312 842
אדער 314 842
פאר אן אפאינטמענט
Winnipeg Electric Company
"אייער גאראנטיע פאר גוטער באדינונג".

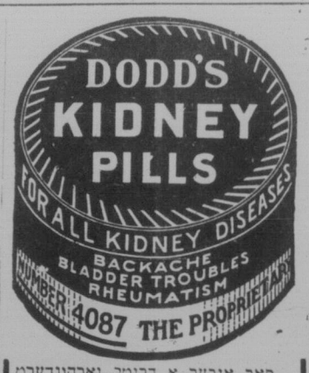

פאר איבער א דריטל יארהונדערט זיינען דאדס קידני פילס אנערקענט געווארן ווי א רפואה פאר רוקן־ברעכע־ניש, רומאטיזם, פענכער טראבלס און אלע אנדערע קראנקהייטן פאראורז־אכט פון פעלערהאפטע נירן. צו באַ־קומען ביי אלע דייערס פאר 50 ס. א באקס, אדער 6 באקסעס פאר $2.50, אדער דירעקט, ווען איר שיקט צו דעם פרייז, פון
THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

אין פעלעס טעאטער
היינט ווערט געוויזן דאס אויסערגע־וויינלאך אינטערעסאנט בילד "ווילד קאמפאני" געשפילט פון אן "אל סטאר קעסט." דאס בילד שטעלט מיט זיך פאר ווילדע וועגן און דזשעז טעג, זייער שפאַ־נענד, אינטערעסאנט און אמוזירנד. עס ווערט אויך געוויזן א דורכאויס ריידנדיקע קאמעדיע און פאקס נייעס. זעט און הערט עס אין פעלעס טעאטער.

פאל דערעפענונג
BANDY BROS.
10 לעסאנס $5.00
בלויז פאר א באגרעניצטער צייט
THE DANCING STUDIO
בעסטע אין ווינינפעג
אלע נייע סטיילס פון טאנץ טענץ געלערנט
איינשליסנדיק די נייסטע טענץ פון האליוואוד
G. W. BANDY
Champion Tap Dancer of North America
Phone 26 526
505 Winnipeg Piano Bldg.

פאלאנגס עטוואס גענוגטע טייערס, אבער קיין דושאנק, בריינגט זיי מיט אייך ווען איר דארפט אומטייטן דעם אויל.
FRANK WATSON
170 MAIN STREET
Dunlop Tires Phone 80 663

זעט אונזערע נייע ספרינג סחורות
א גרויסער אויסוואל פון וואס אויסצוקלייבן
Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

ספעשל פאר היינטיקער וואך
37,000 זעק צו פארקויפן
מיר דעליווערן און שיפן ראיעל און אין צייט
Winnipeg Bag Co.
725 STELLA AVE. PH. 52 373
R. ZILBERMAN, Mgr.

שפארט אייער קוילן ביל
און שטעלט אפ די ווינטן דורך האבן אייערע טירן און פענסטער צוגעפאסט מיט די

אימפרוווד מעטאל
וועטער סטריפס
געמאכט אין ווינינפעג זינט 1906.
אפשאצונגען פריי
J. F. DEELEY
1086 MAIN ST. PHONE 56 451

וואנצן און קאקראוטשעס
פארניכטעט. ארבעט גארענטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

איר דארפט ניט ליידן פון קעלט
אייער הויז קאן זיין וואַרים
לאזט אינז אינטערזוכן אייער פוירנעס
אינספעקשאן און אפשאצונגען פריי
הופט אפ סטאנדארד שיעט מעטאל
STANDARD SHEET METAL & ROOFING CO.
907½ MAIN ST., PHONE 54 770 RES. PHONE 54 552

מ. ראסאף

אנך־אורחא
(שלום פון זייט 1)

אומטאלערענ בנוגע זייערע אייגענע ברידער . . .

* * *

די אידיש־העברייאישע פראגע האט איין לייזונג: מער פארשטעגדעניש, מער דרך־ארץ און מער טאלעראנץ פון איין צד פאר דעם צווייטן, — און זאל דער־נאך דאס לעבן זאגן זיין וואָרט.

די עקסטרעמען שטיען אבער אין וועג און דערלאזן ניט צו אזעלכע פשרות. זיי ווילן דוקא אפווישן איינער דעם צווייטן פון דעם פנים פון דער ערד, און מיט זיי־ערע פיזישע קאפס מעטאדן פארשארפן זיי די עקשנות פון די קענגערישע צדדים.

ב"ה
מודעה
דער יער הרבנים בעט די פרעזידענטן מיט די אפיסערס פון אלע שולן ניט פארציען זייערע געלט־זאמלונגען ערב יום־כפור ביז אין דער נאכט אריין און ניט פארשוועכן, צוליב די שולן, די קדושה פון יום־כפור. און האלב נאך פונקט זאל שוין ניט זיין קיינע קאלעק־שאנס.
א גמר חתימה טובה און א גוט יאר.
יער הרבנים,
הרב י. נ. כהנאוויטש, יושב־ראש

זאמלט די
"פאוקער הענדס"
"POKER HANDS"
נעפאקט מיט "טורעט" דין געשניטענעם טאבאק
TURRET FINE CUT TOBACCO
זיי קאנען אויסגעביטן ווערן אויף ווערטפולע פרעזענטן
"פאוקער הענדס"
"POKER HANDS"
ווערן אויך געפאקט מיט די פאלגענדע פאפולערע בראנדס
DIXIE PLUG SMOKING TOBACCO
דיקסי פלאג רויכערטאבאק
STONEWALL JACKSON CIGARS
סטאנוועל דזשעקסאן סיגארס
(נעפאקט אין פעקלאך פון 5)
OGDENS CUT PLUG TOBACCO
אגדענס קאט פלאג טאבאק
BIG BEN CHEWING TOBACCO
ביג בען קייטאבאק
TURRET CIGARETTES
טורעט סיגארעטס
WINCHESTER CIGARETTES
ווינטשעסטער סיגארעטס
MILLBANK CIGARETTES
מילבענק סיגארעטס
OLD CHUM TOBACCO
אלד טשאם טאבאק
REX CIGARETTES
רעקס סיגארעטס

שייווינג בראש
4 קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

טארטש ליט
פינף קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

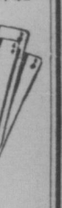

קארטן
איין קאמפליט סעט פון "פאקער הענדס"

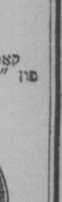

וועק זייגער
פינף קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

שלייקעס
צוויי קאמפליט סעטס 'פאקער הענדס'

ליאלקע
אכט קאמפליט סעטס "פאקער הענדס"

פראבקע ציער
צוויי קאמפליט סעטס "פאקער הענדס"

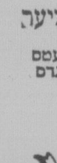
טשייניק
צען קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

בלוטיקע טעג
(פארטזעצונג)

עס איז דערפאר קיין וואונדער ניט וואס זי איז געווארן אזוי שטארק איר בערראשט דערזעענדיק דא איר פארהאר־טע קאנקורענטן. אבער פאני יאדווינא האט אויך געשלאגן צו דער וואלד און פארן צוריק אין שטאט־ווערנד אין איר קאפ זיינען געווארן שווער צע פלעגער צו פראָאומליקן רחל'ען.

אין אונדז האט פאני יאדווינא ניט מער זיך געקאנט צוריקהאלטן און זי האט פארטרויעט איר קאמער מיידעל, וועלכע האט שוין פריער געוואוסט איר באלעבאסטעס האט צו איר קאנקורענטן.

— ווען איך וויים נאר ווי אזוי די דאזיקע פארהאסטע זשידאווקע אויעקצו־פטר'ן, — האט פאני יאדווינא צו איר געזאגט מיט א זופץ.

— דאס איז ניט שווער, — האט די כיטרע קאמער מיידל געענטפערט, — אזעק'פטר'ן א שונא אין א ליכטע זאך, דארויף זיינען דא פארשיידענע מיטלען. דאך איז מיין מיינונג, אז פון ראגאר־ווינ'ס וויב זאלט איר בעסער זיך אפ־טשעפען. עס זיינען דא שונאים, וועלכע עס איז בעסער, אז מען לאזט זיי צורו, און מען פאנגט בעסער מיט זיי ניט אן, אויב מען'ווייל אויף זיך ניט שלעפן קיינע צרות. אזא שונא, נגוב איך, אין רחל ראגאווין.

— פארוואס דיינקסטו אזוי ? — האט פאני יאדווינא געפרעגט אומצופרידן, — איך זאל מורא האבן פאר דער זשידאווקע ?

— יא, זשידאווקע, ניט זשידאווקע, — האט די דינסטע געענטפערט און זי האט א שאקל געטאן מיטן קאפ. — עס זיינען געווען צייטן, ווען איך זייט גע־ווען זייער מעכטיק, אלס פריינדין פון דעם אויבער קאמאנדיר פון אלעם האט איר אלעם געקאנט דערגרייכן, דאמאלסט וואלט איר זיך לייכט געקאנט פארגינען צו פארניכטן די זשידאווקע.

— אבער היינט, ווען איר האט אייער מאכט פארלארן, דען גראה פאן אלעל אייער באשיצער איז שוין מער ניטא.

אנשטאט דעם, לויט ווי איך האב גע־הערט שטייט רחל ראגאווין אונטער דער דירעקטער שוץ פון מארוא לואיזע, וועל־כע איז איר פריינדין אויס דאנקבארקייט.

(פארטזעצונג פאלגט)

אנך־אורחא
(שלום פון זייט 1)

אומטאלערענ בנוגע זייערע אייגענע ברידער . . .

* * *

די אידיש־העברייאישע פראגע האט איין לייזונג: מער פארשטעגדעניש, מער דרך־ארץ און מער טאלעראנץ פון איין צד פאר דעם צווייטן, — און זאל דער־נאך דאס לעבן זאגן זיין וואָרט.

די עקסטרעמען שטיען אבער אין וועג און דערלאזן ניט צו אזעלכע פשרות. זיי ווילן דוקא אפווישן איינער דעם צווייטן פון דעם פנים פון דער ערד, און מיט זיי־ערע פיזישע קאפס מעטאדן פארשארפן זיי די עקשנות פון די קענגערישע צדדים.

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יארן פון דער וועלט מלחמה
פון י. נאָרמאַן

(פארטזעצונג)

עס איז דערפאר קיין וואונדער ניט וואס זי איז געווארן אזוי שטארק איר בערראשט דערזעענדיק דא איר פארהאר־טע קאנקורענטן. אבער פאני יאדווינא האט איצט ניט געוואלט דערן. נאר זי האט זיך געאיילט צו פארלאזן דעם וואלד און פארן צוריק אין שטאט־ווערנד אין איר קאפ זיינען געווארן שווער צע פלעגער צו פראָאומליקן רחל'ען.

אין אונדז האט פאני יאדווינא ניט מער זיך געקאנט צוריקהאלטן און זי האט פארטרויעט איר קאמער מיידעל, וועלכע האט שוין פריער געוואוסט איר באלעבאסטעס האט צו איר קאנקורענטן.

— ווען איך וויים נאר ווי אזוי די דאזיקע פארהאסטע זשידאווקע אויעקצו־

די אחדות פרי לאאן
אסאסיאיישאן
ווינשט אלע מעמבערס מיט זייערע פאמיליעס
א גמר חתימה טובה

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס.
פינאנציעלע אגענטן
4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג — טעלעפאן 26 892